

Բ Ի Ի Ր Ա Կ Ն

Հ Ա Բ Ա Թ Ա Թ Ե Ր Թ

ԻՆՑ. ՏԱՐԻ

22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1907

ԹԻԻ 39

«Միթ Նօխ»

×

Սակարանի գործառնութեանց եղանակները պարբերաբար այժմէութիւն կ'ոտանան։ Այս օրերս Գերման առաջնակարգ պանքէռներ Համպուրկ պիտի հաւաքուին բանակցելու համար սակարանի աշխիւն գործառնութեանց բարդ եղանակներու մասին, որոնք մեծ ազդեցութիւն ունին դրամական և առեւտրական գործերու վրայ։ Աւելորդ է ըսել որ պղինձի գիններուն այժմու անակնկալ անկումին, ինչպէս նաեւ ցորենի գիններուն բազդատական բարձրացումին մէջ լայն բաժին մը ունին սակարանի աշխիւն գործառնութիւնները։

Սակարաններու մէջ կանխիկ գործառնութիւնները պարզ են։ Ո՛վ որ ձեռքը վաճառք կամ արժեթուղթ ունի, գործակալներու միջոցով կը ծախէ զայն ու փոխարժէքը կ'ոտանայ անմիջապէս կամ մինչեւ հինգ օրէն, որ կանխիկի համազօր է։ Այս պայմանով գործառնութիւններ՝ սակարաններու մէջ՝ համեմատաբար շատ սահմանափակ թիւով կ'ըլլան։ Սակարանի գործերուն ոգեւորութիւն տուողը աշխիւն գործառնութիւններն են, և հակառակ ասոնց նկատմամբ հասարակութեան մէկ մասին մտքին մէջ արմատացած անապատ դադափաբին, առեւտրական ու ճարտարաշին ձեռնարկներ իրենց զարգացումը, բարգաւաճումը աշխիւն գործառնութիւններու կը պարտին։ Եթէ վաճառական մը կամ

ճարտարագործ մը աշխիւնէ գործառնութիւնով չկրնայ օգտուիլ օրուան գիներէն, օրինակի համար, եթէ վաճառականը մէկ ամիսէն իր ձեռքը հառնելիք մէկ վաճառքը չկրնայ աշխիւնէ գործառնութիւնով ծախել և օրուան գինէն օգտուիլ, նոյնպէս եթէ ճարտարագործ մը սակարանի մէջ այդ եղանակաւ գործելով ի վիճակի չըլլայ օրուան յարմար գինը լոյ՛ ապահովել իր նախանիւթը, որուն թերեւս երկու կամ երեք ամիսէն պէտք ունի, այս պարագային սակարանը ընդարձակ շուկայէ մը տարբերութիւն չունենար:

Իրաւ է որ երբեմն աշխիւնէ գործողութիւններէն մեծամեծ վնասներու կ'ենթարկուին շահագէտներ, — ասոնց պատճառներուն վրայ պիտի չխօսինք հոս —, բայց այս պատահական վնասները սահմանափակելու համար գտնուած են միջոցներ, որոնցմէ մին է միթ ևօխի պայմանը:

Աշխիւնէ, այսինքն պայմանաժամով սակարկութիւնները եթէ որոշեալ օրը վաճառքը կամ արժեթուղթը յանձնելու և փոխարժէքը ստանալու խիստ պայմանով (ferme) միայն ըլլային, այն ատեն շահագէտներու համար ահազին վնասներու հաւանականութիւն պիտի ըլլար միշտ: Սակարկութեան թուականէն մինչեւ կարգադրութեան օրը պատահած գիներու ելեւէջներ կրնային կործանել շահագէտը: Այս վիճակը դարմանելու, և շահագէտին վիճակը ապահովելու մտօք հնարած են բոխմը: Շահագէտը բոխմ մը կուտայ, այսինքն պայմանաժամով գնած մէկ արժեթուղթին կամ վաճառքին օրուան գինէն բան մը աւելի կը վճարէ, պարագային համեմատ 25 սանդիմ, մէկ ֆրանք ևայլն, պայմանաւ որ շիֆհաւիօնին օրը աղատ ըլլայ փոխարժէքը վճարելով արժեթուղթը կամ վաճառքը վերցնելու և կամ բոխմը կորսնցնելով սակարկութիւնը լուծելու:

Շահագէտներուն օգտակար ըլլալու և աշխիւնէ գործառնութիւններն ա'լ աւելի մեծ սահմանի մը մէջ կատարելու համար գտած են ուրիշ միջոց մը՝ սփիւլանցը, կամ կրկին բոխմը: Այս պայմանով սակարկութեան մէջ, շահագէտները փոխանակ մէկ բոխմի՝ կրկին բոխմ կը վճարեն, և ատով իրաւունք կ'ունենան շիֆհաւիօնին օրը որոշեալ գիներով ծախելու կամ գնելու: Այնպէս որ շահագէտը կրնայ հաւա-

ստորագլուխ օգտուել թէ՛ գիներու անկումէն և թէ՛ չափազանց քարձրացումէն:

Միք ձօխը Գերմանիոյ սակարաններու մէջ կիրտրկուած սքիչանցի տարբեր մէկ գրութիւնն է: Կը նշանակէ անգամ մը եւս տալ կամ առնել, և կը համապատասխանէ Անգլիոյ սակարաններուն ֆօլ օվ մօրի պայմանով գործառնութեան: Ֆրանսական սակարաններուն մէջ ընդհանրացած չեն միք ձօխի պայմանով եղած գործառնութիւնները:

Միք ձօխի սակարկութիւնով, շահագէտը կրկին թռիմ կուտայ ծախողին, պայմանաւ որ լիֆիսասիօնի օրը կամ առանց վաճառքը վերցնելու իր սակարկութիւնը ջնջէ, և կամ փոխանակ իր գնած քանակութեամբ ստանալու՝ կրկինը առնէ: Կարելի է սակարկութեան մէջ համոծայնել և թռիմին չափով՝ երեք, չորս ևն. անգամ առնելը պայման դնել:

Օրինակով մը բացատրենք թէ միք ձօխի գործառնութիւնը ի՞նչ եղանակաւ կ'ըլլայ, և աշխիռե գործառնութեան մէջ ի՞նչ առաւելութիւն կ'ընծայէ. —

Ենթադրենք որ Պերլինի սակարանին մէջ՝ իտալական երկաթուղին աշխիռեի փեռմ պայմանով 355 մառք կ'արժէ: 100 հատ փեռմ 355 մառքէն կը գնենք և 100 հատ ալ մէկ անգամ ձօխով կը ծախենք 358 մառքէն: Ասոր դէմ, մեր վիճակը ապահովելու համար, կրկին թռիմով (3+3) 361 մառքէն 100 հատ ևս կը գնենք: Եթէ մինչեւ լիֆիսասիօնի օրը իտալական երկաթուղին 365 մառքի ելնէ, մեր գործառնութիւններուն արդիւնքը պիտի ըլլայ հետեւեալը.

355 մառքէն մեր գնած 100 հատ թուղթէն պիտի շահինք	մառք
Կրկին թռիմով 361էն մեր գնած 300 արժեթուղթէն	1000
պիտի շահինք	400
	1400

100 հատ մէկ անգամ ձօխով, որ ըսել է 200 հատ արժեթուղթ պիտի յանձնենք, զոր ծախած էինք 358 մառքէն և պիտի կորսնցնենք 7 տկան մառքէն: 1400

Ասոր հակառակ, եթէ մինչեւ լիֆիսասիօնի օրը իտալական երկաթուղին 350 մառքի իջնէ, մեր կացութիւնը պիտի ըլլայ հետեւեալը. —

	մառֆ
Մեր գնած 100 հատէն պիտի կտրանցենք իւրաքանչիւրին 5 մառքէն	500
Մեր տուած թռիւլ 3 մառք 100 հատի համար	300
	800
Իւրաքանչիւրին 8 մառք պիտի շահինք մեր մէկ անգամ ճօխով ծախած 100 արժեթուղթէն	800

Ինչպէս կը տեսնուի, միք ճօխի սակարկութեամբ կրնայ շահագէտ մը իր վիճակը ապահովել, և մեծ ֆնտսներէ խուսափել: Վերանշանակեալ օրինակը հօսի՛ք շահագէտներուն կամ գնողներուն մէկ գործառնութիւնը կը պատկերացնէր: Այս դրութենէն ախլո՛ք գործող պէսիկները կամ ծախողներն ալ կրնան օգտուիլ. ինչպէս. —

Ենթադրենք որ Փեռլ 355 մառք եղած տտեն միք ճօխով 352 մառքէն 100 հատ իտալական երկաթուղի գնեցինք: Այս գործառնութեան մէջ մեր վիճակը հաստատելու համար, 200 հատ ախլո՛ք Փեռլ պայմանով 355 մառքէն կը ծախենք և միւսնոյն տտեն կրկին (3+3) թռիւլով 358էն 100 հատ կը գնենք: Այս պարագային ալ, եթէ իտալական երկաթուղին 365ի բարձրանայ, մեր կացութիւնը միւսնոյնը պիտի ըլլայ:

	մառֆ
Միք ճօխ պայմանով 352 մառքի գնած 100 արժեթուղթին իւրաքանչիւրէն 13 մառք պիտի շահինք, որ կ'ընէ Պիտի շահինք 358էն գնած 100 արժեթուղթէն 7ական մառք	1300
	700
	2000

Բայց ոտոր դէմ պիտի ֆնտսենք մեր ծախած 200 հատ 355 մառքի Փեռլ թուղթերուն իւրաքանչիւրէն 10 մառք

2000

Եւ եթէ իտալական երկաթուղին 370 ֆր.ի իջնէ, դարձեալ մեր վիճակը նոյնը պիտի ըլլայ: Ինչպէս. —

	մառֆ
352 մառքէն միք ճօխով գնած 100 արժեթուղթին տեղ պիտի առնենք 200 հատ և պիտի ֆնտսենք	400

Ծախսեցինք ֆեռս 355 մառքէն 200 հատ, ուրկէ պի-
տի շահինք 1000 մառք
Բայց պիտի վճարենք 100 տրոժեթուղթի
համար իւրաքանչիւրին 6 մառքէն 600 400
Ահաւասիկ շահագէտները միք նոխի և անոր նման պայ-
մաններ հնարելով, սակարանի ալիովի գործառնութեանց
մէջ փութները չափաւորելու միջոցներ գտած են:

Կաշիի Վաճառականութիւնը

Հաշկայի եւ Խարբերդի մէջ

ԷՐԶՐՈՒՄԻ ԿԱՇԵԳՈՐԾՆԵՐԸ՝ ԻՐԵՆՑ ԹԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ՝

ՊԱՏՃԱՌ ԵՂԱԾ ԵՆ ՉԻՆԱԿԱՆ ԵՒ ՀՆԴԿԱԿԱՆ

ԿԱՇԵՆԵՐՈՒ ՍՊԱՌՄԱՆ

×

Թուրքիոյ մէջ եթէ կան քանի մը զարգացեալ քաղաք-
ներ կաշիի վաճառման մասին, անոնց առաջինը Հալէպն է,
որ ամբողջ Թուրքիոյ մէջ եղական գիրք մը կը վայելէ այս
տեսակէտով: Անկից ետք կուգան Խարբերդ և Չնքուշ, որոնք
տարեկան 5000 կաշի կ'սպառեն միջին հաշուով: Ընտիր կա-
շիներուն կեդրոններն են Չինաստան և Հնդկաստան, որոնք
երկու տեսակ կաշի կը ներածեն Թուրքիա: Կակուղ և կարծր
Առաջինը Չինաստանէն և երկրորդը Հնդկաստանէն կուգայ:

Չինու կաշիին և Հնդկաստանի կաշիին տարբերութիւնը
լիարին մէջ ընդհանրապէս 4—5 գահեկան է, որովհետեւ
նախ որ Չինու կաշին սէնտիքայի ձևով է և երթալով գինը
կը բարձրանայ: Երկրորդ՝ չինացիք իրենց կաշիները գետնի
վրայ կը չորցնեն, իսկ հնդկիները ցիցերու վրայ կը
չորցնեն, որովհետեւ Հնդկաստանի կլիման խիստ տաք
ըլլալով, երբ գետնի վրայ չորցնեն, ամբողջովին կ'այրի:

Ուստի՝ ստիպուած՝ ցիցերու վրայ կը չորցնեն, որով տարբեր կ'ըլլայ Ձինու արտադրած կաշիէն: Ահա այդ պատճառաւ է որ Հնդկաստանի կաշին երբեմն չիւրիկ կ'իշնէ, ապա թէ ոչ վաճառականները կը խոստովանին թէ աւելի շատ շահ կայ այս վերջնոյն՝ քան թէ առաջնոյն մէջ: Խաղախորդները կ'ըսեն որ «եթէ Հնդկաստանի կաշին չայրիւ արեւին սաստիկ տաքութենէն՝ հարիւրին հարիւր շահ կ'ըլլայ»:

Հնդհանրապէս Տաճկաստան զրկուածները սուղ տեսակները չեն: Սուղ տեսակները միշտ Եւրոպա կը զրկուին: Հնդկաստանի և կամ Ձինաստանի չորցուած կաշիներէն մէկը եթէ կշռուի, 30—35 օխայ կուգայ, մինչդեռ մեր Թուրքիոյ մէջ պատրաստուած կաշիները՝ չոր տեսակէն՝ հազիւ 15 օխայ կուգան:

Թէ ինչո՞ւ հիմա էրզրումէն կաշի չի գար Խարբերդ և իր շրջակայքը —

Ա. Որովհետեւ կաշիին չափազանց աղ կուտային, որպէս զի շատ ծանր դայ:

Բ. Կաշին լաւ չէին մաքրեր: Իր ծանրութեանը՝ $\frac{1}{8}$ րդ էն աւելի միւս կը թողուին կաշիին վրայ, նսրէն նոյն նպատակին համար և այսպէս կաշիի վաճառականները խիստ շատ շահ կ'ընէին և երբ արհեստաւորներ իրենց շահուն դուռը գոցուելուն պատճառը և գաղտնիքը հասկցան, սկսան նոյն ալ էրզրումէն կաշի բերել տալէ և պարտաւորուեցան Հնդկաստանէն ու Ձինաստանէն բերել տալ: Առաջ, երբ խաղախորդ մը էրզրումի կաշին ջուրը կը ձգէր, 5 լիտր եկած կաշին հազիւ 3 լիտր կը մնար, մոտ տեղերը և աւելորդ մասերը արտաքսելէ վերջ:

Հնդկաստանի և Ձինաստանի կաշիները առանց աղի կուգան որ աղուածներէն գրէթէ հարիւրին 40—50 դրշ. տարբերութիւն ունին: Ձինու կաշին անշի և Հնդկական կաշին Պոչտոյ կաշի կը կոչուէր առաջ: Առաջինը ծալուած կուգայ Թուրքիոյ ամէն կողմերը, իսկ երկրորդը՝ կրկին ծալուած՝ չալէպ կուգայ: Հոն գալէն վերջ, առնողները նսրէն կը թրջին և կը զրկին Խարբերդ, կրկին անգամ ծալելով: Ասոր ալ պատճառը ըսինք արդէն թէ մէկին չափազանց կարծր և միւսին կակուղ ըլլալն է: Երբեմն կը

պատահի որ նշանաւոր վաճառականներ մինչեւ Պէլանի նաւահանգիստը կ'երթան և առանց Հալէպ դրկելու ուղղակի պէտք եղած տեղերը ջորեպանով կը գրկին, — թէեւ առաջ Պէրուսթ էր կաշիներու կեդրոնը: Հալէպէն Թուրքիոյ ամէն կողմերը կը դրկուին վաճառական Մուրատեան և Գարաճեան էֆ.ներու միջոցաւ, մասնաւորապէս Խարբերդ և անկէ ալ իր շրջակայքը, — Տխարպէքեր, Մուշ, Մէրաին, Այնթապ, Ոււրֆա, Սեւերէկ, Մալաթիա: Միջին հաշուով Խարբերդ 5000 հատ կը ներածուի Հալէպէն, որ հասիլ ըլլալով կը դրկուի շրջակայքը, — Բալու, Քղի, Բերրի, Ակն, Արաբկիր, Գլլ Քիլիսէ, Տիվրիկ, Չմըշկածագ, Պագր մատէն, Կիւմիւշ մատէն և Գարաշէօլ: Կաշիները հասիլ ընողներէն շատերը՝ որ կը գործեն Խարբերդու, Չմըշուշի, Սեւերեկի և Տխարպէքերի մէջ, Չմըքուշի են, որ մեծ ուժ տուած են այս արհեստը զարգացնելու համար: Այս տարի կաշին բաւական սուղ է, թէեւ սկիզբները աժան էր: Առաջ լիգրը 70—75 էր, բայց վերջերս մինչեւ 100ի բարձրացաւ:

* * Հասիլ ընելու կերպը. — Կաշին լաւ հատիլ ընելու համար ընդհանրապէս ձմեռը աղէկ է, որովհետեւ եղանակը պաղ է և կաշին ծանր կուգայ: Չմրան մէջ հասիլ եղած կաշիները դիմացկուն կ'ըլլան և չեն հոտիր, իսկ ամառը հասիլ եղածները դիմացկուն չըլլալէ զատ, խաւ կ'ըլլան: Կաշին առաջին անգամ աւաղանի մը մէջ կը ձգուի 15 օրի չափ, որպէս զի քրքրի: Յետոյ կարգ մը սուր գործիքներով առաջին անգամ կաշիին վրայի անուամազը կը քերեն, յետոյ միւսը կ'առնեն վրայէն և քանի որ կաշիին վրայ գտնուած ամբողջ մազերը չեն մաքրուիր, ուստի պէտք կ'ըլլայ որ փեռքսան մը տան, որպէս զի մազի հետք չմնայ: Հակառակ պարագային, կաշին խաւ կ'ելնէ: Ասկէ ետք ջրով և թաթերով լեցուն աւաղանի մը մէջ 7—8 կաշի մէկտեղ կը ձգեն որոնք կը սխման: Հոս 4—5 օր ձգելէ ետք, ջրով լաւ մը լուալով գուրս կը հանեն ու կը մաքրեն: Յետոյ նորէն յարմար գործիքներով մուտ կողմը կը ցամքեցնեն, որպէսզի տրուած գեղերը կաշիին վրայ ազդեցութիւն մը գործեն: Այս պարագային է որ կաշին կը հոտի երբեմն, անոր մաքրութեան լաւ հոգ չի տարուելուն համար: Խաղախելու յա-

տուկ նիւթերը կը լեցնեն աւազանին մէջ և կաշին 15 օր կը մնայ: Այդ միջոցին կաշիները 6 անգամ կը շրջեն, որ դեղերը լաւ մը ծծեն և քանակը ամէն տեղ հաւասար ըլլայ: Աւազանին ջուրը կը մաքրեն, ինչպէս նաեւ կաշին ալ կը լուան առաջուան պէս: Դրդ անգամին նորէն նոյնը կ'ընեն: Է՛ն վերջը, ամէն մէկ կաշիի վրայ, իր ծանրութեանը համեմատ, ¹/₂—1 օխտադ կը ցանեն:

Խարբերդի օվալին մէջ պտորատուած կաշին միայն պղտիկ տղոց կօշիկներուն համար կը գործածուի: Ընդհանուր առմամբ, կաշի մը իր ծախքէն դուրս 50—60 դահեկան կը չահի: Այս տարի դանէնը շատ սուղ ըլլալուն, 1 կաշին 50 դահեկան ծախք ունի, այնպէս որ այս տարի շատ չահ պիտի չտկնկալեն արհեստաւորները: Կան մարդիկ որ սոսկ արհեստաւորներ էին այս գործին մէջ, բայց հիմա նշանաւոր վաճառականներ եղած են այս գործին շնորհիւ, և Խարբերդի և իր շրջակայից կաշիի վաճառման ամբողջ գործը իրենք ստանձնած են:

Խարբերդ

Կ. Գամպուբեան

Prag, den 25 März 1907

Herrn . . .

Ihr Schreiben vom 6. ds. fand ich vor, als ich von einer Geschäftsreise zurückkehrte, zahlreiche und schleunigst zu erledigende Arbeiten erlaubten mir aber nicht, dasselbe sogleich zu beantworten. Der Empfang Ihrer Zuschrift vom 25 ds. zwingt mich jedoch zu sofortiger Erwiderung. Ich habe Ihnen verschiedentlich, zuletzt unterm 27 Dezember vor J. geschrieben, dass ich die Waren nicht anders als mit einem Nachlass von 130 Mk behalten würde, da die Qualität der meisten Artikel meinen Wünschen durchaus nicht entspreche und die Preise auch jedenfalls zu hoch berechnet sein. Sie antworteten mir damals nicht, infolgedessen die Waren noch unberührt zu Ihrer Verfügung bei mir stehen.

Jetzt könnte ich keinen Gebrauch mehr davon machen, wenn Sie mir auch einen noch grösseren als den damals verlangten Nachlass bewilligen wollten, da ich mich längst anderwärts versorgt habe. Ich ersuche Sie daher, ohne Verzug gegen Ersatz meiner Spesen von Mk. 25, über die Sendung weiter zu verfügen, da es mir an Raum fehlt, dieselbe länger aufzubewahren.

Mit Ergebenheit

schreiben գրել, geschrieben գրած, Schreiben եւ
Zuschrift գիր, նամակ:

beantworten, antworten պատասխանել. — Beantwortung, Antwort, Erwidern պատասխան. — in Erwiderung Ihrer Zuschrift ի պատասխանի ձեր նամակին:

Sprechen խոսիլ. — entsprechen համապատասխանել. — die Qualität meinen Wünschen nicht entsprechen վաճառքին տեսակը իմ ուզածիս պէս չէ. — Wünsche փափաք

Sofort, sofortig անմիջական. — sofortiger աւելի շուտ, սուրճական. — Gross մեծ. — grössere աւելի մեծ. — lang երկայն տառն. — länger աւելի երկայն տառն:

fügen ժողովել. — beifügen կցել, աւելցնել. — verfügen տրամադրելի ընել. — Verfügung տրամադրութիւն. — die Waren zu Ihrer Verfügung bei mir stehen վաճառքները իմ քովս ձեր տրամադրութեան ներքեւ կը մնան:

Lassen թողուլ. — nachlassen տեղի տալ, զեղչել. — Nachlass զեղչ. — einen noch grösseren Nachlass bewilligen ալ աւելի մեծ զեղչ մը ընել:

Ich ersuche Sie ohne Verzug weiter zu verfügen կը խնդրեմ որ անյապաղ ուրիշ տեղ մը դնէք, տրամադրէք (ձեր վաճառքը):

brauch, Gebrauch գործածութիւն, սովորութիւն. — machen ընել. — gebrauch machen գործածել, պէտք ունենալ. — Ich konnte keinen Gebrauch mehr davon machen այլեւս չեմ կրնար զայն գործածել, պէտք չունիմ անոր

Geschäftsreise գործի համար ուղեւորութիւն. — zahlreiche բազմաթիւ. — schleunigst աւելի շուտ. — sogleich անմիջապէս. — zwingen ստիպել. — verschiedentlich քաշիցս. — infolgedessen այս պատճառաւ. — unberührt անշարժ. — anderwärts ուրիշ տեղ. — versorgen հոգալ, ճարել. — Ersatz փոխարինութիւն, վճարում. — Spesen ծախք. — Verhältniss գործ, պարագայ, պայման:

Թ Ա Ր Գ Մ Ա Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Գործի համար ըրած ուղեւորութենէ երբ վերադարձայ, գտայ այս ամսոյ 6 թուակիր նամակնիդ, բայց աւելի շուտ կատարելիք շատ մը գործեր չթոյլատրեցին անոր անմիջապէս պատասխանելու: Ստացայ նաեւ այս ամսուան 25 թուակիր նամակնիդ, որով կ'ստիպէք զիս անմիջապէս պատասխանել: Քանիցս գրեցի ձեզ, և է՛ն վերջը անցեալ Դեկտեմբերի 27ին, որ վաճառքը 130 մառք զեղջով միայն կրնամ ընդունիլ, որովհետեւ անոր մեծ մասին տեսակը իմ ուզածիս պէս չէր, և միեւնոյն տտեհն գլխերը աւելի բարձր նշանակուած էին: Պատասխան մը չտուիք ինձ, և այս պատճառաւ ես վաճառքին ձեռք չդպցուցի, և կը մնայ իմ քովս ձեր տրամադրութեան ներքեւ, եթէ իմ պահանջած զեղջէս ա՛լ աւելի մեծ զեղջ մը ընել չուզէք, որովհետեւ շատոնց ի վեր ուրիշ տեղէ կը գնեմ: Ուստի կը խնդրեմ որ ձեր զրկած վաճառքին համար իմ ըրած 24 մառք ծախքս վճարէք և անյապաղ ուրիշ տեղ գնել տաք վաճառքը, որովհետեւ զայն աւելի երկար տտեհն պահելու տեղ չունիմ:

Յարգանք

ԿԸ ՇՆՈՐՀԱԻՈՐԵՆՔ Մայրաքաղաքիս Գերմանական Դեսպանատան օգնական թարգման Թայքէսէնեան Հայկ Էֆէնտին, որ պատիւ ունեցաւ արժանանալու Կայսերական Բարձր Շնորհի, ստանալով Դ. Մէճիտիէի պատուանշան:

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐԸ ՉԸՆԴՈՒՆՈՒՆԵԼՈՒ

Կամ չվճարուելո՞ւ պարագային

ԿԱՐԵԼԻ Է ՊԱՇՏՊԱՆՆԵԼ ԿՐՈՂԻՆ ԻՐԱԻՈՒՆՔԸ

ԱՌԱՆՅ «ԲՐՕԹԷՍԹՕ»ՅԻ

×

Այս մասին Օտմ. Առեւտրական Օրէնքին մէջ տրամադրութիւն մը չիկայ, բայց եւրոպական, մասնաւորաբար ֆրանսական Առեւտր. Օրէնքը և ընդհանուր վաճառականութեան մէջ ընկալեալ սովորութիւնները պրպտելու ատեննիս, այս մասին նպատատար տրամադրութիւններու կը հանդիպինք:

Այս տրամադրութիւնները ամփոփելէ առաջ, աւելորդ չեմ սեպեր անդամ մը ևս կրկնելու թէ օրէնքի հակառակ չեղող, հանրային բարուց և ապահովութեան վնաս չունեցող ամէն տեսակ պայմանագրութիւններ ընդունելի են: Այս ընդհանուր սկզբունքը մեզ աջակից առնելով, սկսինք այս մասին մեր ուսումնասիրութիւնները պարզելու:

Փոխ գիր մը պայմանաժամին չվճարուելու պարագային՝ կրողը (porteur) պարտի, հետեւեալ օրն իսկ, այդ մերժումը propheսոյով մը հաստատելու, որպէս զի քաշողին (tireur), փոխանցողներուն (endosseurs) և փոխգրառուին(*) (tiré) փոխադարձ երաշխաւորութիւնը չկորսնցնէ: Յայտնի իրողութիւն մ'է թէ այս ձեւակերպութեանց լրացումը շատ մը ծախքերու կը կարօտի, որոնցմէ զերծ ըլլալու համար վաճառականներ իրենց քաշած փոխգրեթու տարազին մէջ կրնան առանց ծախսի վերադարձ (retour sans frais, պիշա մեսս-րիֆ խաօհ) պարբերութիւնը մտցնել, որով կրողը փոխգիրը պայմանաժամին չվճարուելու պարագային, առանց նօտարին միջամտութեան պէտքն սեննալու, կարող կ'ըլլայ ուղղակի վերոյիշեալ փոխադարձ երաշխաւորներուն գէմ, օրինական պայմանաժամին մէջ, դատական գործողութեանց սկսելու:

(*) Այս բառը թէև մինչև ցարգ չէ գործածուած, բայց եւ նպատակայարմար կը տեսնեմ:—Մ. Յրճէլ:

Այս պարբերութիւնը շատ մը պարագաներու մէջ իր օգուտը ունի:

1. Երբ քաջողը փոխգրառուին կարողութեան և կամ թէ փոխգրին փոխարէնը իր կողմէ պայմանաժամին փոխգրառուին քով պատրաստ գտնուելուն վրայ կտակածի, սոյն պարբերութեամբ, փոխգրին չվճարուելէն առաջ գալիք անտեղուծ թիւները կը թիթեցնէ:

2. Քաջողը կրնայ փոխգրառուին դիւրադգածութիւնը չվերաւորել, երբ նա չի տաքիւր որ փոխգրին չվճարուիլը քրօքսքօյով մը հաստատուի: Այս բանը ստէպ մեծաքանակ վաճառականներու իրենց յաճախորդ խանութպաններու հետ ունեցած յարաբերութեանց մէջ կը պատահի:

3. Երբ փոխգրին գումարը չնչին բան մը ըլլալով պարտքին քանակութիւնը շատցնող ծախքերէ խուսափիլ ուզուի: Իրաւագէտ հեղինակներու ամանց կարծիքին համաձայն, առանց ծախի վերադարձ պարբերութիւնը փոխգրի տարազին մէջ մտցուած ըլլալը բաւական է: Փոխանցողներու դէմ ալ գործածելու համար, այդ պարբերութիւնը ճիշդի տարազին մէջ ևս գրելու պէտքը չկայ: Բայց աւելի զգուշանոր հեղինակներ խոհեմութիւն կը համարեն այդ պարբերութիւնը իւրաքանչիւր ճիշդի տարազին մէջ կրկնել, քանի որ աւելորդէն փնտռ մը չի գար:

Խնդիր է թէ առանց ծախի վերադարձ պարբերութիւնը փոխգրը չընդունուելու պարագային ալ վերագրեալ ուժը կը պահէ՞ թէ ոչ: Այդ պարբերութիւնը փոխգրին տարազին մէջ մտցնող քաջողին գլխաւոր նպատակը ուրիշ բան չէ, բայց եթէ ծախքերու առիթ տուող կարգ մը ձեւակերպութեանց առաջքը առնել և իրաւ ալ, կրողը այդ փոխգրը ընդունել տալու համար փոխգրառուին դիմելու և չընդունելու պարագային հարկ եղած քրօքսքօն ընելու իրաւունքէն չէ զրկուած, բայց երբ փոխադարձ երաշխաւորներուն դիմել ուզէ, հարկ չկայ օրինական ձեւակերպութիւնները լրացնելու: Առանց նախապէս քրօքսքօ ընելու, կարող է անոնց դիմել:

Հիմա քննենք թէ փոխգրին կամ անոր ճիշդի տարազին մէջ առանց ծախի վերադարձ պարբերութեան ոյժը լինէ:

Փոխգրին կրողը, պայմանաժամը լրացած ատեն, պէտք եղած դատական գիմուսը կարենալ ընելու համար քրօքսքօ ընելէ զերծ կը մնայ, այնպէս որ չվճարուած փոխգրի մը համար ուղղակի դատարան գիմել կարելի է: Ոմանք իրաւամբ կը պնդեն թէ փոխգրին տարազին մէջ առանց ծախի վերադարձ պարբերութիւնը գտնուած պարագային, կրողը քրօքսքօ ընելու իրաւունք չունի, և եթէ քրօքսքօ ընէ, այդ մասին իրոյժ ծախքերը չի կրնար պահանջել, որովհետեւ փոխգրաւունքն գլխաւոր նպատակը, որ փոխգրին այլ և այլ փոխանցողներուն կողմէ ալ ընդունուած է, աւելորդ ծախքերու առաջքն առնել է: Սա շխտակ է թէ կրողը արդէն ունի այն շահը զոր քրօքսքօյով ձեռք ձգել կը փափաքէր: Հետեւաբար պայմանաժամին հետեւեալ օրէն սկսեալ պիտի կրնայ տոկոսը պահանջել:

Այս պարագան կրողին համար աւելի շահաւոր կ'երեւայ, զի տոկոսը պայմանաժամին լրացած օրէն կը հաշուուի, իսկ քրօքսքօ եղած պարագային՝ պայմանաժամին հետեւեալ օրէն:

Առանց ծախի վերադարձ պարբերութիւնը կրնայ գործածուիլ նաեւ հրամանի պօսօներու և չեխու և անոնց ճիւղներու տարազներուն մէջ ալ և կրողին համար միեւնոյն արդիւնքն ու շահը կ'ապահովէ:

Թ. ՏԵՐ ՍԱՀԱԿԵԱՆ

[Փաստաբան]

ՏԵՖԱԹԻՐԸ ՍԷՃՊՈՒՐԻԷ

×

Թիւճճարըն քանօնէն միւրէլէֆ (պարսաւոր) օլարըը վէզայիֆի ումումիյէտէն պիրինճիտի տէֆթէր թուրմաք օլարըընտպն, քանօնըն մաքսէտինտէ թանիրին թարիֆ վէ շէրայիթ ու էվսայիթ պէյան օլունտըքտան ոսնրա, թիւճճարըն տէֆթէր թուրմաղա մէճպուր օլարըլարը վէ թուրմաքլարը տէֆթէրլէրլէրին աստէտ ու սուրէթը թանդիմի իլէ տէրէճէի իթիպարը ֆասըը մախսուս օլարաք զիքր ու պէյան օլընմը տըր:

Թիւճճար իչուն տէֆթէրէ օլան լիզուս ու իհթիյաճ քա-

նօսն թարգմտի իւղէրինէ մալիւմ օլմըշ պիր շէյ տէյիլ տիր :
 Թաճիրլէրին պու իւղոււմը էօթ էտէն պէրու իտրաք իթտիք-
 լէրի վէ հաթթա վաքթըրլա Բօմատա թաճիր օլմաեանլարըն
 պիլէ մուամէլաթը եէվմիլէլէրինի տէֆթէրլէրէ սէպթ ու քայտ
 (արձանագրեմ) իյլէտիքլէրի բէք չօք առաւ իլէ սապիթ
 տիր : Ֆուքահայի (օրէնսդէսներ) աղամ թարաֆընտան
 տախի թիւճճարըն տէֆաթիրի նազարը իթինայա ալընա-
 րաք : պու պապտէ լաղըմ կէլէն ահքեամ վազ օլընմըշ վէ
 էզ ճիւմէ Մէճէլլէնին 1608 ինճի մատտէսինտէ պէյան օլըն-
 տըղը իւղըրէ քիւննարըն մուքէսսուց պիի օլան սեֆքէրլէրինսէքի
 ֆուեուսք իֆրարը պիլ իֆրապէ ֆապիլիմսէսի սիր տէնիւմիշ տիր :
 Էլհասըլ թիւճճարըն տէֆթէր թութմասը քանօնէն թահթը
 մէճպուրիյէթէ ալընմաղտան էվվէլ տախի , պէյնէթ թիւճճար
 տէֆթէր թութմաք ուսուլը մէրի (գործաւսկան) օլուպ , ան-
 ճաք քանօն՝ թիւճճարա լաղըմ օլան պաղը տէֆթէրլէրին
 թանգիմի խուսուսընը թահթը մէճպուրիյէթէ ալմաքլա
 պէրապէր , տէֆաթիրը մէզքիւրէնին մութէտտուն պիհ օլ-
 մասը իջուն պաղը շէրայիթ վազ իթմիշ վէ պու տէֆթէր-
 լէր մուսթաղամ օլաըքլարը հալտէ , պէյնէթ թիւճճար վու-
 քու պուլան միւննաղաթտա սահիպինին եալընըզ ալիյիմէ
 օլմաեուպ՝ լեհիմսէ օսիսի սեյիլ վէ պիւրհան (ապացոյց) օլա-
 պիլեհիյիմի պէյան իթմիշ տիր :

Թիւճճար իջուն տէֆթէր թութմաք ուսուլընըն մէճ-
 պուրի օլմասը էմրը թիճարէթին (վանառականութիւն) մէն-
 ֆաաթը իջուն իթթիխազ օլընմըշ պիր թէտպիր տիր : Մու-
 մէլաթը թիճարիյէնին թէտտիւտ (բազմանալ) ու սիւրաթը
 միւլահազա օլընուր իսէ , թիւճճարըն տէֆթէր թութմաք-
 սըղըն մուսթաղամ սուրէթտէ մուամէլէտէ պուլընմաեա-
 ճաղը անլաշըլըր : Չիւնքի էմրը թիճարէթ հէր կիւն պիր
 թաղըմ մուամէլաթ վէ թէահիւտաթը մութէքապիլէյի թէվ-
 լիտ (պաճմառեմ) իտէր , վէ պու մուամէլաթ ու թէահիւ-
 տաթըն քեաֆթէսի բէշին աքշէ իլէ վուքու պուլմաեքպ՝
 էքսէրիա իթիպարա մէսիտ տիր : Եանի թիւճճար էքսէրիա
 իթիպար իւղէրինէ մուամէլէտէ պուլընմաղընտան , պիր
 թաճիր հէր կիւն վէրէսիյէ մալ սաթապիլէճէյի կիպի , սէ-
 մէնինի (արժեք) պիր միւտաթթը մուայէէնէ զարֆընտա

Թէտիյէ իթմէք իւզրէ մալ տախի ալապիլիը: Պու մաքուլէ մուամէլաթ հաթըրտա գալմահաճաղընտան վէ էվրաքը բէրիշան (ցիրուցան) իւզէրինտէ հըֆղ իթմէք միւմքին օլտա պիլէ, էմնիյէթպախշ օլամահաճաղընտան, թիւճճարըն տէֆթէր թուլթմասը թապիյէթը մասլահաթ իքթիզասընտան տըր: Պու լիզումը թաաաիք իլէ պէրապէր քանօնէն թիւճճարըն տէֆթէր թուլթմաղա մէճպուր իտիլմէսի տէֆաթիրի քինարիյէնին մուքէսսունպին տէնէսաքսան սաք օլընմը օլմասընտան նէշէթ իթմիշ տիր: Զիրա մուամէլաթը թիւճճարիյէ իթիպար, սիւրաթ վէ էմնիյէթ էսասլարընա մէպնի օլաղընտան, թիւճճար պէյնինտէ վուքու պուլան մուամէլաթաա էքսէրլյա սէնէտ տընմաղ, շահիա տէ պուլընտըրըլմաղ, պինաէն ալէյհ մուամէլաթը թիւճճարիէտէն միւթէվէլիա (առաջ եկած) տալատա բէք չօք քէրրէ սէնէտաթ վէ շուհուտ միսիլլու էսպապ իլէ իսպաթը հագգա գապիլ օլամահաճաղընտան՝ թիւճճարըն մուհաֆաղայի հուգուգը իջուն տէֆթէրլէրինին նաղարը իթիպարտա պուլընտըրըլմասը թէնիպ օլընմը տըր: Պու սէպէպէ մէպնի հիշ պիր քիմսէնին Բանգիլի իքսիկի եվրաքը քէնի լեհինսէ տէնէս օլարապ իսքիմալ իսքիմէսի քալաթիք ումուլիյէնէն (ընդհանուր կանոն) իքն, քիւննարըն եքիսիկիքի միյսընսար քիհասսուս իսքն վէ քիւննարէք միւքէալլիֆ օլան խուսուսաքսա քէնի տէֆթէրլէրի միւնսէրինաքընըն սիհաքը սալալարընա տիլ օլմասը քալիսէյի մէգֆուրէսէն պիլ իսքիսնա քէնվիլ (պաքսան տէննուած է) իսիլմիք տիր: Պիւապէրին տէֆթէր թիւճճարըն վիճտանընա գաճիլէն պիր տէլիլ աաա օլընուր, պիր թաճիրին տէֆթէրլէրինին մուլթաղամ օլմասը՝ թէնաքընու (աշալընուքիւն) վէ իսթիքամէթինէ, վէ զայրը մուլթաղամ օլմասը՝ աաաա իսթիքամէթինէ տէլալէթ իտէր:

Դանօն՝ սուրէթը մուլթաղատա՝ քիւլիւք պէօյիւք հէր թաճիր իջուն տէֆթէր թուլթմասընը էմր ու թէնպիհ իտիյօր իտէտէ, թիւճճարըն իլթիզալ իլլէտիլի մուամէլաթը թիւճճարիյէնին մահիյէթինտէն միւթէվէլիա պաղը ահվալը իսթիսնայիտէ վար տըր քի տէֆթէր թուլթմաք խուսուսընտա իրալէի միւսաաաա օլընմասընա սէպէպ օլուր: Նանի հիշ պիր թաճիրին եաղը պիլմէտիլինտէն վէ եա

շախտէն սայիր սէպէպտէն նաշի քէնտուսի իչուն տէֆթէր
թուրմաք միւմքին օլմատըղը խտտիւ վէ խապթ իթմէսինէ
մէյտան վէրիլմէզ: Քանօն թիւճճարըն տէֆթէրլէրինի պիղ-
զաթ եազմասընը թալէպ իթմէտիկի ճիհէթլէ, քեաթիպէ
եազտըրապիլէճէյինտէն վէ թիւճճար իչուն տէֆթէր թուր-
մաղա մանի՝ շախտէն տիկէր պիր սէպէպի մազպուլ տաթի
օլմատեաճաղընտան, թիւճճար տէֆթէր թուրմաք մէճպու-
րիյէթինտէն քուրթըլամաղ:

Թիւճճարըն գանօնէն թուրմաղա մէճպուլ օլան տէֆ-
թէրլէր եալընըղ իւչ նէվ տիր: — 1. Ենէվմիէ տէֆթէրի,
2. Մուհարրէրաթ քօրեասը, 3. Միւվաղէնէ տէֆթէրի:

Ենէվմիյէ տէֆթէրի թիւճճար թալաֆնտան թուրըլմասը
մէճպուրի օլան տէֆթէրլէրին է՛ն էհէմմիյէթլիսի օլմասընա
լալմէն, բէք քօլայ՝ եանի մուամէլաթը լուզմէրէնին (ա-
norkay) կիւնը կիւնինէ, սըրա վէ թարիլլէրի իլէ քայտընա
մախսուս պիր տէֆթէր տիր:

Քօրեա տէֆթէրի՝ թիւճճարըն մուամէլաթը թիւճարիյէեէ
տայիր իրսալ իտէճէքլէրի մէքթուպլար իլէ թահրիր էյլէ-
յէճէքլէրի էվլաքը սաիրէ սուրէթլէրինին քայտընա մախ-
սուս օլուպ, մուխապէրէ վէ միւքեաթէպէ (թըրալցիլ) իտէն
թիւճճար իչուն շաեանը էհէմմիյէթ տիր:

Միւվաղէնէ եանի պիլանչօ տէֆթէրի, թիւճճարըն սէնէ
նիհայէթինտէ լուեէթ իտէճէքլէրի մուհասէպլէրինի նա-
թըք (պարունակող) օլմաք իւղլիէ թանղլմէ մէճպուլ օլաք-
լարը պիր տէֆթէր տիր: Հէր թաճիր սէնէ նիհայէթինտէ
մուհասէպիսինի պիլուլէ՝ ենէվմիյէ տէֆթէրինտէ պէրվէճհի
մուհարրէր միւֆրէտաթ մուգգայէտ օլան մուամէլաթընըն՝
եանի տէյն ու մաթլուպընըն վէ քեար ու զիյանընըն վէ
իթմիչ օլաըղը մէսարիֆինին խիւլասասընը վէ պիլճիւմլէ
էմվալը մէնգուլէ վէ զայլը մէնգուլէսինին մըգտար ու գըյ-
մէթինի պիրէր պիրէր պու տէֆթէրէ քայտա մէճպուլ տըր:

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԳՈՐԳԵՐՈՒ

Հրապարակը

13—20 Սեպտ. ին ծախուեցաւ

200 հատ զանազան տեսակ ճիճիմ, գին 5—13 ֆրանք:

ԹՈՒՐԲԱՀԱՅՈՑ ՀԻՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՔ

Կ. Պոլիսի մանուսկրի պատմայի հրապարակը 1875էն 1890՝ ցուցած է մեծ գործունէութիւն: Հինէն եկած հասած հայ Տուներ և նոր հաստատուածներ՝ այդ շրջանին վայելած են մրցող և սպառող ոսկեգար մը պատմայի առևտուրին, որ շատերուն շահաբեր եղած է:

Այս Տուներէն առաջինը կըրնայ համարուիլ՝ Քարակէօղ-եաններէն ետք, Կիւմիւշլէրտան և Յովհ. Խօնչէկիւլի վաճառատունը, որ 1876էն 1890 մեծ գործունէութիւն ցոյց տուաւ մանուսկրի Անատոլուլի վաճառքներու վրայ, վարչութեամբ Յովհաննէս Խօնչէկիւլի: Այս վերջինը՝ մարդուած Քափամաճեանց հին Տունին մէջ, գործով բաղմիցս ճամբորդած, վերջապէս ընկերութեամբ Կիւմիւշլէրտան Եղբարց բացաւ Չաքմաքճըլարի մէջ տեղւանքը պատմայի վաճառատուն մը, ուր կը վաճառուէին՝ մանուսկրի գաւառական ամէնէն ճաշակաւոր պատմաներն հինգ գոյնի վրայ ընդհանրապէս: Ապա կուգար Ֆնտըքլեան Եղբարց ու Տիգր. Ղոնչէկիւլի վաճառատունը պատմայի, որ 1878էն մինչև 1886 մեծաքանակ գործեց Րումէլիլի և Անատոլուլի յատուկ երկրորդական պատմաներու վրայ: Այս վաճառատունէն հնարուեցաւ Քրէթօնը՝ կակուղ կտաւի վրայ հինգ գոյն և եռագոյն տեսակ մը, որ ի սկզբան ձգեց մեծ շահ և որմէ քիչ ժամանակի մէջ սպառեցաւ ի Թուրքիա 100,000 ծրար (թօր): Եւ աւելի պիտի սպառէր ու շահէր՝ եթէ Թօքաթեանք անոր աժան նմանութիւնը չինել տալով՝ գինն ու արժէքը չկորէին:

Ֆնտըքլեան—Տ. Ղոնչէկիւլ վաճառատունը պատմայի, որ հիմնուած էր նախաձեռնութեամբ Պետրոս Ֆնտըքլեանի, ի սկզբան կուշտ շահերու հետամուտ, չունէր մեծ սպառում, բայց ապա 1882էն ետք անցնելով Յարութիւն Մրմըրեանի երկտասարդ գործաւարութեան՝ սկսաւ մեծաքանակ սպա-

ուումներու՝ մինչև 1885 կ. Պոլիսի պատմայի հրապարակին վրայ՝ Թօքաթեան վաճառատան հետ՝ միակ հայ պատմայի մեծաքանակ սպառողներն ըլլալով, տարին 150,000 ծրար:

Թօքաթեան վաճառատունը պատմայի, որ ընդհանրապէս յարմարցուած աժան տեսակներու վրայ կը գործէր՝ սկզբնապատճառ եղաւ պատմայի գլխերուն յանկարծ անկման, չա՛տ չո՛ւտ և չիո՛թ իմն սպառելու տենչով, որով իր Մանչէսթըրի վարիչին բովանդակ գործունէութիւնն և փորձագիտութիւնը չծառայեց ուրիշ բանի, բայց միայն շատ սպառելու և պատմայի պէս անհատաւ գործի մը հատատուն և բանաւոր գլխերը կտորելու՝ հեւ ի հեւ մրցումով: Այսպէս 30 տարու ընէ ի վեր շարունակեալ 20⁰/₁₀ և 15⁰/₁₀ պատմայի հարկաւոր շահերն յանկարծ անխոհմարար կ'ընային 5⁰/₁₀, 3⁰/₁₀ի, և 38 ու 36 ինչէզ կտրտաները 3⁴/₁₀, 3²/₁₀, 30, մինչև 27¹/₂, 25¹/₂(¹): Այս մրցումը, որ տեղի ունեցաւ մանաւանդ Ֆնալքլեան և Թօքաթեան պատմայի վաճառատուններու միջև, լաւ չներգործեց կ. Պոլիսի պատմայի հրապարակին վրայ և մրցողները չշահեցան անկէ իրենց աշխատութեանց ու եռանդին համեմատ: Գին եւ արժեք իջեցունելէն դիւրին բան չիկայ. արուեստ ու ճարտարօրինը՝ գին բռնել չաշու, արժեցունելու մանաւանդ արհեստակցական վաճառագնացք չկոտրեցու մեջ կը կայանայ. վերայիչեալ երկու վաճառատունք՝ հակադրուածութեամբ Թօքաթեանց՝ չունեցան այս արհեստական խառտութիւնը, և առեւար. հրապարակը տուժեց չա՛տ բան: Կըրնային իրենք ալ աւելի՛ շահիլ և միւս ծախողներուն սովորական շահերուն չդպչիլ: Քարակէօզեան, Յովհաննէս Խօնչէկիւլեան և ուրիշ մէկ երկու հին Տունե՛ր միայն տեսեցին իրենց արժանաւոր գլխերուն վրայ՝ թէպէտ ոչ այնչափ մեծաքանակ սպառելով. բայց ընդհանրապէս միանգամ ինչալ սկսան պատմայի տեսակներն ու գլխերը՝ գէթ 10—15 տարուան համար անկանդները:

Բաքալիանի ճաշակաւոր Տունին վարիչներն ալ հայեր էին՝ Յովսէփ Սրովեան և Զինոբ Հիսարեան, որ նախ մարզուած էին Քարակէօզեանց պատմայի գործերուն մէջ: Ընդ-

(¹) Ծան. Խմբ. — Եւ մինչեւ 18 ինչէզի: Այս մասին ունինք խօսիլ յառաջիկայ թուով մը:

հանրապէս ճաշակաւոր գծադրութեան տեսակներ ծանր կտաւներու վրայ՝ Բաքտիւլանի վաճառատունէն կը ծախուէին Բումէլիի և Անատոլուլի գնողներուն, և մեծ համբաւ ունէին: Իսկ Բէթէրի վաճառատունը՝ կ'ըսպառէր այս միջոցին նորագլուտ պլոք պատմայ մը, որ տարին 100,000 ծրարի գնացք ունեցաւ՝ մեծ մասով փոքր Ասիա ղրկուած՝ կտրած գիներով: Կ. Պոլիսի յայնժամու պատմայի հրապարակին վրայ ամէնէն շատ ծախուած վաճառքներն եղան այսպէս՝ Պլոքը՝ Բէթէրի վաճառատունէն, Քրէթօնն և Ալ Եէշիլի ըսուած տախկան տեսակ պատման՝ Ֆնտըքլեան վաճառատունէն ու Կրաֆթընի երկրորդական Վօռ պատմաները Թօքաթեան վաճառատունէն:

Այս պատմաճիններուն քով կը փայլէին քանի մը նորագոյններ ալ, ընդ որս Քընաճեան վաճառատունը, Մանուկեան եղբորորդւոցը, Մելիքեանցն ու Մնտիկեանցը, որոնք Պոլիսի ճաշակաւոր պատմաներու ալ կուտային բաւական կարեւորութիւն:

Տօքումայի վրայ յաջող գործառնութիւններ կ'ընէին Ֆընալքլեան և Փեշտիմալճեան, Կեսարացի Մուրատեան եղբարք, Մկրտիչ Քառարճեան և Յովհաննէս Անդրէասեան, իսկ ամերիգանի ու ճերմակեղէնի վրայ մեծաքանակ կը գործէին Երեւում Փափաղեան, Հարենց Գաբրիէլ, Ստամպօլլուեան, Խիւտապէրտի օղլու, Փափաղեան և ուրիշներ՝ դաս մը յոյն մեծ վաճառականներու հետ: Ոսկան Արսէնեան կը գործէր մանած բամպակի վրայ, Կիւքրիտթ Թիրեաքեան պարսիկ առևտուրներու, Ա. Մ. Քէհեանեան ամէրիգանի ու շալի, Շահվէքիլեան Յարութիւն գունաւոր կտաւներու և Աւետիսեան Եղբարք դաշկէնի և գուլպայի վրայ:

Պոլսական այս վաճառականներուն տեսական հաշիւները կ'արձանագրէին վարժ գրագիրներ, որոց մէջ առաջնակարգ էին՝ Լիմոնճեան Քերոբէ՝ Թօքաթեանց քով, Թորգոմեան Պօղոս՝ Կիւլպէնկեանց քով, Մուտուլազ Գարեգին՝ նախ Քալէօղեանց ապա Յակոբեանց քով, Հաճեան Յակոբ՝ Եղլա Կ. Պէյլէրեանի քով, Ճէվահիրճեան Գառնիկ՝ նախ Գէորգ Մուրատեանի քով և ապա առանձինն վաճառատուն մը բանալով տօքումայի և գունաւոր վաճառքներու, Տիգրան

Քափամածեան՝ նախ ֆինտըքլեանց ապա Թ. Ե. Քարակէօզեանց քով, Ղազարոս՝ Յակոբեանց քով, Սարգիս Ղուկասեան Տիգրան Ղօնչէկիւլի քով և Գրիգոր Ալեանաքեան՝ նախ գրագիր Ոսկան Արսէնեանի քով, ապա առանձին վաճառական :

Մանիֆաթուրայի այս վաճառականներէն տարբեր գործառնութեանց մէջ կը փայլէին մեծ վաճառականութեամբ (փայտի, արմաիքի, չուխայի և շն.) Ունճեան Մաթուս և Արիկ եղբայրները, Գրիգոր Քարակէօզեան՝ որ ի սկզբանէ սեղանաւորութեան և կալուածատիրութեան մէջ երեւելի եղաւ և ձգեց մեծ հարստութիւն, Ֆրէնկեան եղբարք, Յովհաննէս Կիւմիւշեան սեղանաւոր, Թահապուրուսեան եղբարք, Հարենց Նշան, Պետրոս Քարակէօզեան՝ ցորենի վաճառական, Ազարեան եղբարք՝ մեծ դրամագլուխի վարիչք, Բարաղամեան Թորոս և Տիգրան՝ սեղանաւոր, Կիւզէլ Հաճեան՝ նոյնպէս, Հարենց Արրահամ և Մարտիրոս ու Գառնիկ որդիք, Սիմոն և Սեպուհ պէյ Մագսուտ, սեղանաւոր, Հարենց Մագսուտ, Չրաճեան Յարութիւն, Ներսէսեան Գրիգոր՝ դրամատէր ու կալուածատէր, Նորատունկեան Յակոբիկ, Պէլլէրեան Յակոբ, Փափազեան Գէորգ և Մկրտիչ՝ վարիչ Ապահովագրական Սնտուկին ի Մեծ Նոր խան, Իկիտպաշեան Ասապա, Գարամանեան Յարութիւն և Սմբատեան Մանուկ՝ վաճառական ու մեծ կալուածատէր :

Ասոնցմէ զատ՝ Կ. Պոլիսի դրամատէր կալուածատիրաց մէջ նշանաւոր եղած են՝ Ճանիկ ամիրայ, Գրիգոր և Կարապետ ու Սարգիս պէյ Պալեան, Պօղոս պէյ, Պօլ Պետրոս, Յակոբեանք, Ֆնտըքլեան եղբարք, Եոսուֆեանք (Ալլիքսան և որդիք), Մանուկեանք, Տօքթ. Միքայէլ Խորատանճեան, Հալաճեան, Եսայեան Յովհ. և Մկրտիչ, Համբարձում Տէօքմէճեան, Տատեան, Քիւրքճիխանյեանք, Պարտիզպանեան Աւետիս և զաւակունք, Սուրէնեան Յովհ. և որդիք, Տիւզեանք, Քէօչեանք, Սուքիասեան՝ սեղանաւոր ազարակատէր, Սպարթալեան՝ Եսայեան՝ Նուպարեան՝ Պալեօզեան ի Զմիւռնա, Նուպար և Պօղոս փաշա յեգիպտոս, Գէորգ պէյ Երամեան ի Բարիզ և որդին Աբրահամ փաշայ ի Կ. Պոլիս : Թուղթի վաճառականներ էին դարձեալ հայերէն՝ Զարդարեան, Խորատանճեան և Յակոբ Արշակ, որ Ղալադիայի մատենագարանին հիմնադիրներէն է :

Եւ ասոնք մեծ մասով մինչև 1890, ոմանք անկէ ասդին ևս շահաւորապէս տեւեցին ու աճեցան :

Դասընթացը

Իտալերէն Առեւտր. Լեզուի CORSO DI LINGUA ITALIANA COMMERCIALE

ԴԱՍ 9.

Ire ՎԵՐՋՍԻՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ԲԱՅԵՐ

Partire ՄԵԿՆԵԼ

io parto *կը մեկնիմ*
tu parti *կը մեկնիս*
egli parte *կը մեկնի*
noi partiamo *կը մեկնինք*
ioi partitè *կը մեկնիք*
eglino partono *կը մեկնին*

io partiva *կը մեկնէի*
tu partivi *կը մեկնէիր*
egli partiva *կը մեկնէր*
noi partivamo *կը մեկնէինք*
voi partivate *կը մեկնէիք*
eglino partivano *կը մեկնէին*

io partirò *պիտի մեկնիմ*
tu partirai *պիտի մեկնիս*
egli partirà *պիտի մեկնի*
noi partiremo *պիտի մեկնինք*
voi partirete *պիտի մեկնիք*
eglino partiranno *պիտի մեկնին*

io partirei *պիտի մեկնէի*
tu partiresti *պիտի մեկնէիր*
egli partirebbe *պիտի մեկնէր*
noi partiremmo *պիտի մեկնէինք*
voi partireste *պիտի մեկնէիք*
eglino partirebbero *պիտի մեկնէին*

servire *ծառայել*
vestire *հագնել*

sortire *ելնել*
sentire *զգալ, հոտ ունենալ*

io servo *կը ծառայեմ*. — tu sorti *դուրս կ'ելնես*. — egli veste *նա կը հագուի*. — noi sentiamo *կ'զգանք*. — voi servite *կը ծառայէք*. — eglino sortono *կ'ելնեն*. — io vestiva *կը հագուի*. — tu sentivi *դու կ'զգայիր*. — egli serviva *կը ծառայէր*. — noi sortivamo *կ'ելնէինք*. — voi vestivate *կը հագուէիք*. — eglino sentivano *հոտ ունէին*. — io servivo *պիտի ծառայեմ*. — tu sortirai *պիտի դուրս ելնես*. — egli vestirà *պիտի հագուի*. — noi sentiremo *պիտի զգանք*. — voi servirete

պիտի ծառայէք. — eglino sortiranno պիտի դուրս ելնեն. —
io vestirei պիտի հագուէի. — tu sentiresti պիտի զգայիր. —
egli servirebbe պիտի ծառայէր. — noi sortiremmo պիտի
դուրս ելնէինք. — voi vestireste պիտի հագուէիք. — eglino
sentirebbero անոնք պիտի հոտ ունենային:

Questa lettera non servirebbe a nullo. — Sembra
che abbiamo omesso alcune parole nella vostra let-
tera. — A che cosa serve questo? — La presente ser-
vira ai nostri bisogni. — A che ora partirà domani il
batello?. — Noi partremmo da qui entro pochi giorni. —
Questi fiori sentono molto bene. — Voi ben sentite che
cio non puo esserci indifferente. — La presente ha lo
scopo di dirvi che le mercanzie non sono ancora arrivate
— L'abbondanza del mio assortimento vi offrirà una
grande scelta in quest'articolo. — In questo caso vi
serviremo a condizioni ragionevoli. — Ci fu sommamen-
te lodata la maniere onde servite gli compratori. — Do-
po la partenza dell'ultimo treno non abbiamo darvi alcuna
ragguaglio. — Per saldar questa partita abbiamo fatto
oggi tratta sopra di voi. — E rarissimo il caso che ab-
biamo da trattar dagli affari sulla vostra piazza.

omesso մոռցած]

batello նաւ

indifferente անփոյթ

assortimento տեսակ

condizion պայման

lodata գովելով

partenza մեկնում

ragguaglio տեղեկութիւն

tratta փոխգիր

trattar դործել

ci մեզ

bisogne պէտք

fiore ծաղիկ

scopo նպատակ

scelta ընտրութիւն

ragionevole բանաւոր

dopo ետքը ի վեր

treno կառավարում

saldare վճարել

rarissimo խիստ հազուադէպ

essere ըլլալ

vi չձեզ

dire ըսեւ

dare տալ

vedere տեսնել

vedervi ձեզի տեսնել

esserci մեզի ըլլալ

dirvi ձեզի ըսել

darci մեզի տալ

Se ha bisogno di me, mi faccia prevenire, non mi risparmi «ե» պէտքեւոյ յի մի ֆալկա բռնվելու, եւն մի բռն-
բռնի եթէ ինձ պէտք ունենաք, խմաց տաւէք, մի' նեղուիք:

Sono agli ordini suoi «նո» այլի օւրիշի «նո» ձեր տրա-
մադրութեան տակ եմ:

Si, certamente, «ի» յեւթաշինի այս, անտարակոյս:

Sono dispostissimo a servirla «նո» պիւթօրիշին «ե» «ե»
վալ պատրաստ եմ ձեզ ծառայել:

V'accosento վ'առնալին իր հաւանիմ ատոր:

Ben volentieri պէն վշինիշին սիրալոժար:

Farò tutto il mio possibile ֆառօ ընթինօ էլ մի բռնալիւ
կրցածս պիտի ընեմ:

Ella può essere sicuro che farò quanto dipende da me
էլ բռնօ էստիւտի «ի» ֆառօ Կառնին պիւթնարի «ե» կըր-
նաք վստահ ըլլալ որ ձեռքէս եկածը պիտի ընեմ:

Non posso rifutarle nulla եւն բոնօ «ի» ֆառնիւ ընթալ ձե-
զի չեմ կրնար մերժել:

Conti su me «ն» մի ինձի վստահ եղէք:

Si fidi intieramente di me «ի» ֆիդի ինթինթինի «ի» մի
բոլորովին ինձ վստահ եղէք:

M'incarico del suo affare մ'ընտանիս «ի» «ն» «ֆ»
եւ կ'ստանանեմ ձեր գործը:

Դատական Քրոնիկ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Բ. ԴԱՏԱՐԱՆ

18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Ճընկրտըրեան Յակոբ և Յարութիւն Էֆ. Ներսէս փոխա-
նորդ Գայէրեան Յարութիւն Էֆ. դատ բացած էր Սըրիսթօ
և Թանաչ Էֆ. Ներսէս գէմ, և անոնց սնանկացուիլը կը խընդ-

րէր: Աղերսագիրը կարգացուելէ յետոյ, Յարութիւն էֆ. յայտարարեց որ իր փոխանորդեալները պայմանագրութիւն մը կը կնքեն Խրիսթօ և Թանաշ էֆ.ներու հետ 1907 Օգոստ. 1էն մինչեւ 1908 Օգոստ. 1ին՝ իրենց սպանդանոցին մէջ մարթուած ոչխարի, այծի և կովու աղիքները իրենց յանձնելու համար, կանխավճար 105 ոսկի կուտան, և պայման կը դնեն թէ մէկ տարուան մէջ ո՛ր կողմը որ չկրնայ իր յանձնառութիւնը կատարել, իբր վնասուց հատուցում 100 ոսկի վճարէ միւս կողմին: Արդ, մէկ ամսուան մէջ, յիշեալները 40 ոսկիի միայն աղիք յանձնած են, և հիմա որ անոնց գինը բարձրացած է հրապարակին վրայ, այս առիթէն օգտուելու նպատակաւ իրենց յանձնառութիւնը չեն կատարեր: Յարութիւն էֆ. աւելցուց նաեւ թէ այս մասին օրինական բրօթէսթօն ըրած են, և այժմ, ըստ պայմանագրութեան, 100 ոսկի հատուցում և 65 ոսկի ալ կանխավճարի մնացորդ դրամը կը պահանջեն, և հակառակ պարագային Խրիսթօյի և Թանաշի սնանկացուիլը կը խնդրեն:

Դատախազեալներու փոխանորդը Գոզմիտի էֆ. առարկեց թէ Գաղաքային Դատաւարութեան օրէնքին համաձայն, պայմանագրութեան առարկայ եղող վաճառքը պէտք է գոյութիւն ունենայ և անոր քանակը որոշուի: Դատախազին և դատախազեալներուն միջեւ կնքուած պայմանագրութիւնը ծովուն մէջ ձուկ ստկարկելու նման բան մ'է, «տարուան մը մէջ սըքան ո՛ր աղիք ելնէ սպանդանոցէն» պայմանը անորոշ է, ուստի օրինական է: Ճընկըտըրեան էֆ.ները իրաւունք ունին կանխավճարէն մնացած 65 ոսկին պահանջելու, զոր անմիջապէս պիտի վճարեն Խրիսթօ և Թանաշ էֆ.ները: Գալով 100 ոսկի վնասուց հատուցման, բոլորովին անտեղի է այդ:

Նախագահը խորհրդակցելէ յետոյ յայտարարեց որ այդ պահանջուած 65 ոսկին դատարանէն դուրս վճարուի դատախազին, իսկ վնասուց հատուցման համար տրուած վճիռը ուրիշ օր մը պիտի հաղորդուի:

20 Ս Ե Պ Տ Ե Մ Ը Ն Ի

Էֆթիմ էֆ. Մավրօբուլ՝ դատ բացած էր Սէրաֆիմ էֆ.ի և անոր կնոջը Տիկին Սօֆիայի դէմ և ի հրամանի

մուրհակով մը 34 ոսկի պահանջած էր: Դատաւարութեան միջոցին, գատախաղեալ Սէրաֆիմ էֆ. առարկած էր որ իր ստորագրութեան թուականը հինգ տարի անցած ըլլալուն, միւրուրի զեւան անդի ունեցած է, ուստի այս դատը անլուրի է: Դատախաղը այս առարկութեան պատասխանած էր որ մուրհակը թէեւ ի հրամանի է, բայց Սէրաֆիմ էֆ. զայն ստորագրած պահուն վաճառական չէր, հետեւաբար ա՛յն ի հրամանի՝ մուրհակները, որոնք ոչ—վաճառականէ մը կ'ստորագրուին և նոյն խակ վաճառականի մը իր առեւտր. գործէն դուրս պարզ գործառնութեան մը համար ստորագրած ի հրամանի մուրհակները առեւտր. թուղթ չեն նըկատուիր և հինգ տարիէն միւրուրի զեւան չեն ըլլար: Սէրաֆիմ էֆ. պատասխանած էր թէ այդ մուրհակը ստորագրած պահուն իրեն վաճառական ըլլալը կրնար ապացուցանել վկաներով:

Այս վկաները լուսեցան և ապացուցուեցաւ Սէրաֆիմ էֆ.ի վաճառական ըլլալը, որով գատախաղին մնաց միայն երդում առաջարկել Սէրաֆիմ էֆ.ի թէ պարտք չունի: Սէրաֆիմ էֆ. այդ երդումն ըրաւ: Այս անգամ գատախաղը առարկեց որ թէեւ ինք ըստ օրինի իրաւունք չունենար այդ պահանջքին համար Սէրաֆիմ էֆ.ին դիմելու, քանի որ մուրհակը միւրուրի զեւանի ենթարկուած է, բայց երաշխաւորէ՞ն՝ Տիկին Սօֆիայէ այդ դրամը պահանջելու իրաւունք ունի, որովհետեւ երաշխաւորութիւնը միւրուրի զեւանի չենթարկուիր:

Դատարանը, խորհրդակցելէ ետք, նկատելով որ ըստ օրինի գործի մը մասը ամբողջին կը հետեւի, [Քեր ապա քապի սիր] և նկատելով որ քո՛ւն պարտականը իր պարտքէն զերծ նկատուեցաւ, որոշեց անոր երաշխաւորն ալ անպարտ նկատել:

Ծովային Առեւտր. Դատարան

19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Մ. Ժաքօպ Ապուլաֆ դատ բացած էր Մ. Վիթալի Պօթօնի դէմ և իր ունեցած 3 մուրհակով 65 ոսկի՝ պահանջին զանձուրը և հակառակ պարտքային յիշեալ վաճառականին

անանկացուիլը խնդրած էր: Աղերսագիրը կարդացուելէ ետք, դատախազեալին փոխանորդը՝ Պէհրամ էֆ. նախագահին հարցման պատասխանելով, ըստ թէ մուրհակներուն երկուքը Ապուաֆ Որդիք եւ Ընկ. Ֆիռմայի հրամանին տըրուած են, մինչդեռ դատը բացողը Մ. Ժադօպ Ապուաֆն է: Մուրհակին և աղերսագրին ստորագրութեանց մէջ հակասութիւն կայ, որով օրինական չէ այդ երկու մուրհակին նկատմամբ դատաւարութիւն ընելը: Գալով 520 ֆր. նոց երրորդ մուրհակին, փոխանորդեալը ճիշտաբան է յիշոյն և բուն պարտականն է անոնկ Նիսիմ Տէպա: Ուստի այս գումարը Մ. Պօթօնիէ պահանջելու համար, պէտք է որ նախապէս բօթեքսօ մը քաշուած ըլլար, ինչ որ չէ եղած և հետեւեալ բար Մ. Պօթօնիի դիմելու իրաւունքը կորսնցուցած են ըստ օրինի: Մ. Ժադօպ Ապուաֆ պատասխանեց թէ դատախազեալը նաւակ մը գրած է իրեն և խնդրած է որ մուրհակին պայմանաւորմամբ լրանալուն՝ բօթեքսօ չըլլայ և ինք պատասխանատու ճանչցուի: Մ. Ապուաֆ այդ նամակը դատարանին ներկայացուց: Գալով ֆիրմայի խնդրոյն, դատախազը յայտարարեց թէ երկու մուրհակները ֆիզ ժադօպ Ապուաֆ անուն տրուած են և դատը բացողն է Ժադօպ Ապուաֆ, որ այդ առեւտ. ընկերութեան թէ՛ անդամ է և թէ վարիչ: Ուստի հակառակորդ կողմը իրաւունք չունի այս մասին առարկելու:

Նախագահը, խորհրդակցելէ ետք, յայտարարեց որ երկու մուրհակները առեւտ. ընկերութեան անունին տրուած, իսկ դատը մէկ անձի մը կողմէ բացուած ըլլալուն համար հակասութիւն կայ, որով աղերսագիրը մերժուեցաւ:

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՕՐՈՒԱՆ ՎԱՃԱՌՔԸ ԱՌԵԻՏՐ. ՄԵԾ ՀՐԱՊԱՐԱԿՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Պղինձի հրապարակը կը շարունակէ իր անհաստատ վիճակը: Մասնագէտներու կարծիքները հակասական են, այնպէս որ հրատարակուած վիճակագրութիւններէն ստոյգ բան

մը եզրակացնել գրէթէ անկարելի է: Սրօքը հետզհետէ կը պակսի հրապարակէն: Բայց կ'ըսուի թէ մեծաքանակ պղինձ մասնաւոր մթերանոցներու մեջ պահուած է: Այս կարծիքը հաւանական կը թուի, որովհետեւ այս կերպով միայն կը բացատրուի ա՛յն հակասութիւնը որ կայ սպառման և արտադրութեան միջեւ: Սպառումը արտադրութենէն չա՛տ աւելի է: Ասոր հակառակ, գիները կը կոտորին: Կ'ըսուի թէ ամերիկացի հանքատէրները պիտի նուաղեցնեն իրենց արտադրութիւնը: Բայց դարձեալ գիները կ'իջնան: Ամերիկայի մէջ պղինձին լիպրան մինչեւ 14 սէնդի ($3\frac{1}{2}$ դրուշի) ծախուեցաւ, ինչ որ անցեալ շաբթու չէր յուսացուեր բնաւ:

Պղինձի հանքերու բաժնեթուղթերը մեծապէս կը տուժին այս վիճակէն: Շահադէտները պղնձի գիներուն բարձրացման տառն իրենց գրպանած տհաճին գրամները այժմ ետ կուտան տալաւ: Ռիօ Թինթօն 1925էն 1844ի իջած էր անցեալ շաբթու: Այս շաբթուան գինն է 1805, Թարսիս 179 Ֆր.էն 172ի իջած էր: Այս շաբթուան գինն է 164 $\frac{1}{2}$: Այսպէս նաեւ, պղնձի հանքերու կարեւոր թուղթեր աւելի կամ նուազ անկումներ կրեցին:

Առեւտուրի Կեանք

Գ Ա Ի Ա Ռ Ն Ե Ր Ո Ւ Մ Է Ջ

×

Կեսարիոյ Բերքերը

Կեսարիոյ ծանօթ վաճառականներէն Օ.Գույու մնեան հփ.ի կողմէ Սեպտ. 7 թուով մեզ յիշուած նամակէ մը կը փաղեմք հետեւեալ առեւտրական տեղեկութիւնները. —

ԳԵՐՔԷ. — Օգերը նպատաւոր շարունակելուն, այս տարւումն բերքը առատ եղաւ, իբր 200,000 օխա: Անցեալ տարւումէ գրէթէ սրօք չկար: Օրումն գիներն են ճերմակ 110—120 դրշ. (մեր հրապարակի առուտուրն պաղմանի վրայ և օմֆ. ոսկին 108էն է) Պիօնուր 80—90 դրշ., Դեղինը 70—75 դրշ., Ճաշօն 36—42 դրշ., Սկարթան 24 դրշ.: Օգոստ. ամսոյ մէջ չանձրեւելուն՝ վերջին երեք տեսակները՝ նամանաւանդ ճաշօն և սկարթան շատ քիչ են:

ՃԵՃՐԻ.—Այս տարուան բերքը առատ եղաւ, որոյ գլխաւոր պատճառը տունկերուն խնամք տրուած ըլլալն է: Սրօքը կարեւոր է, որովհետեւ շատեր չծախեցին, յաւաքով որ գիները աւելի պիտի բարձրանան: Գիները 10 օր առաջ 33—34 էին, բայց այս օր 18—29 զրէ. և աւելի իյնալու հակամէտ: Գլխաւոր գնողներ հրապարակէն քաջուեցան, որոյ բուն պատճառը Մարաշի վաճառողներն են, որ օրէ օր կ'աճապարեն գին կոտրելով վաճառելու: Եթէ, ինչպէս անցեալ տարի նոյնպէս նաեւ այս տարի, մեր վաճառականներուն պէս Մարաշցիներն հոս գիները բարձր բռնէին, ո՛չ թէ գիները պիտի իյնային, այլ ընդհակառակը պիտի բարձրանային: Այս մասին յորդոր կը կարգանք մեր յորդայ Մարաշի վաճառականներուն, որ գիները ամուր բռնեն յօգուտ թէ՛ իրենց և թէ՛ մեր:

ԱՅԻՌՈՒՆ.—Այս տարի 10—20 օխտ ապրանք ունեցանք միայն, ընդդէմ 3—400 օխայի, զոր կ'ունենայինք ուրիշ տարիներ:

Թիֆթիկ.—Օրուան գիներն են օխան 14—16 զրէ.:

Մորթ այծի.—Հատը 14—15 զրէ.:

Մորթ կովի.—Օխան 10½—11 զրէ.:

Ծիրանի կոշ.—Պաթմանը 28—29 զրէ.:

Բուրդ.—Պաթմանը 38—40 զրէ. լուացուածը 65—70 զրէ.:

Ո Գ Ն Ի Ո Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Կիրատնի Առեւտ. հրապարակին

Կիրատնի մեր քղքակիցը՝ Թովմաս եֆ. Գաւազաշեան կը գրէ մեզ Սեպտ 10 քուով. —

Կիրատնի տուեալը. հրապարակն իր ամէնէն ոգեւորեալ շրջանին մէջ է այժմ: Հազարաւոր կենդինար կաղին կ'իջնէ հրապարակ ամէն օր և կէս օրին ու երեկոյեան միջև հետք չի մնար: Բոլորը կը գնուին, կը վերցուն, միջուկ կ'ըլլան ու կը բեռցուն: Օգոստ.ի սկիզբը կենդինարը 150—170 զրէ.ի կը վաճառուէր: Վերջերը մինչև 120—140 զրէ.ի ինկաւ: Հիմայ պզտիկ բարձրացում մը կրած է և գիներն ամուր են: Հաւանական է որ հետզհետէ բարձրանան: Երկայն կաղինը, որ միշտ կ'ըրին վրայ կենդինարին 10—20 զրէ.

աւելի կ'արժէր, ինկաւ մինչև 130ի, բայց ասոր գինն ալ պիտի բարձրանայ անկասկած: Բանւորներու համար շարու-նակ գործ կայ մինչև քանի մը ամիս: Օրական մինչև 20—40 ղրշ. կը շտկեն:

Ուրժայի մեր թղթակիցը՝ Աւեսիս եֆ. Բիւրեղեան կը գրէ մեզ Սեպտ. 7 թուով. —

Մանածին հաստ տեսակը մեր հրապարակին վրայ կ'արժէ օխան 11 ղրշ. և բարակը 14 ղրշ.: Բամբակին օխան կ'արժէ 8½ ղրշ.:

ՅՈՐԵՆ ԵՒ ԱԼԻՐ

ՏԵՂԱԿԱՆ «ԲԸՐՄԱ» ՅՈՐԵՆԻՆ ԳԻՆԸ

• 110—112 ՂՐՈՒՇԷՆ 102—103ի ԻԶՄԻ

Այս տարուան ցորենի արտադրութեան որակի ու քանակի մասին Ֆրանսայի երկրագործական նախարարութեան հրատարակած վիճակագրութենէն կը տեղեկանանք որ Ֆրանսա 130 միլիոն հէքթոլիտը ցորեն պիտի արտադրէ, այսինքն անցեալ տարիէն ինչպէս նաեւ անցեալ տասը տարուան արտադրութեան թիւէն մինչև իբր 16 ՄԻԼԻՈՆ ՀԷԿԹՈԼԻՏՐ ԱԻՆԼԻ: Այս քանակութիւնը լիովին կը բաւէ ֆրանսայի սնունդին: Ֆրանսական ցորենի որակն ալ լաւ է այս տարի: Հէքթոլիտը կը կշռէ 77—77½ քիլօ:

Ցորենի համադրային արտադրութեան մասին նոր գնահատութիւններ կ'ըլլան, որոնց համեմատ այս տարի 1 միլիա 86,600,000 հէքթոլիտը ցորեն պիտի արտադրուի: Անցեալ տարուան արտադրութիւնն էր 1,218,100,000 հէքթոլիտը: Նախորդ շաբթու Օտեսայի մէջ ցորենին գինը կրկին բարձացաւ: 40 ֆունտը (60 լիպրանոց) կ'արժէ 14,25 րուպլի, 7% աւելի: Պրայիւայի ցորենի հրապարակն ալ ամուր է:

ԱՌԺԱՆԴԻՆԻ ՅՈՐԵՆԻ ՀՈՒՆՁԲԸ

50% ԱԻՆԼԻ

Առժանդիսէ եկած վերջին լուրեր կը ծանուցանեն որ բարեբեր անձրեւ տեղացած ըլլալով, ցորենի այս տարուան հունձ-

քին վիճակը խիստ գոհացուցիչ է։ Ասկէ աւելի լաւ վիճակ մը չէր կրնար յուսացուիլ։ Այս տարուան հունձքը անցեալ տարուայէն 50% աւելի պիտի բլայ, նկատելով որ անցեալ տարուան կրկնապատիկը տեղ յատկացուած է ցորենի մշակութեան։ Փետր.ին յանձնելի ցորենի պայմանագրութիւններ կնքուած են արդեն։

* Նախորդ շաբթու Պոլսոյ փոստայնները կը պատրաստուէին նոր աղերսագիր մը տալ հացին գինը հինգ փարա եւս բարձրացնելու մտօք։ Այդ մասին գրուած օրէնքի մը համաձայն, եթէ մէկ պարկ ալիւրին գինը օրուան գինէն երեք դրշ. եւ վրայ դնէր, փոստայնները իրաւունք պիտի ունենային հացը հինգ փարա աւելի ծախելու։ Սակայն բարեխնամ Կառավարութեան ձեռք տաւ նոր միջոցներուն հետեւանքով, անցեալ շաբթու օտար նաւահանգիստներէ մեծաքանակ ալիւր եկաւ Պոլսոյ հրապարակը՝ 31.053 պարկ՝ և եթէ ալիւրին գինները չլինեան, գոնէ չբարձրացան ալ։ Միայն տեղական քրմաներու Ա. տեսակը 110/112էն 102/5 դրշ. ի ինկաւ, որով ալ եւս հարկ չտեսնուեցաւ հացին գինը բարձրացնելու համար նոր դիմում ընելու։

Նախորդ շաբթու ժամանած էին 14,050 պարկ ալիւր Մարտիկայէ, 6318 պարկ Պրայիկայէ, 3980 պարկ Նարոլիէ, 2665 պարկ Վառնայէ, 2090 պարկ Օտեսայէ և մնացեալը մօտակայ ուրիշ նաւահանգիստներէ։

Նոյնպէս անցեալ շաբթու Պոլսոյ հրապարակը ժամանեց 2810 թօնօ ցորեն, 1860 թօնօ Անատօլուի արտադրութիւն և Անատօլուի երկաթուղիով փոխադրուած, 950 թօնօ Պրայիկայէ ժամանած։ Այդ շաբթուն նախորդին հետ բաղդատելով իբր 1000 թօնօ պակաս ցորեն ժամանած էր։ Իսկ եթէ անցեալ 15 օրուան ժամանումը (7610 թօնօ) բաղդատենք անցեալ տարուան այդ միջոցին (15 օրուան) ժամանած քանակին հետ (6802 թօնօ), պիտի տեսնենք որ այս երկու շաբաթուան մէջ 818 թօնօ աւելի ցորեն ժամանած է Պոլսոյ հրապարակը։

Գիններու փոփոխում չիկայ։

ԽՈԶԱԿ ԵՒ ՄԵՏԱՔԱՍ

Եւրոպական հրապարակներու վրայ գործերու ընթացքին մէջ նշանակելի փոփոխութիւն մը չիկայ։ Գնողները վերապահութեամբ կը գործեն։ Այս պատճառաւ սահմանափակ գործեր կ'ըլլան, թէեւ գինները բարձր են։

Լիօնի մէջ Պրուսայի 13—15 տեղիւնաց լաւ Բ. տեսակ մետաքսին գինն է 58—59 ֆր.:

Պրուսայի մետաքսի հրապարակին վրայ ալ սպեկուլացիան չիկայ: 29/1/290 զրուշէն փաքթքանակով խնդրանքներ կ'ըլլան: 13/15 տեղիւնաց մետաքսին:

Պուլոյ մէջ ալ տեսակը կ'արժէ 292/295 զրշ. օխան:

Մարսիլիոյ մէջ, խոզակին գիներն են. — Ֆրանսական գեղինը 14.25, Սելանիկինը 13.90, Սուրիականը 13—60/13—75, Պրուսայինը և Պանտումայինը 13—75, Ամստրայի և Ատալիայինը 13.60, Ռուսականը 13.25 ֆրանք:

ԳԵՏՆԱԽՆՁՈՐ

ՍՊԱՌՈՒՄԸ ԿԸ ՇԱՏՆԱՅ ՊՈԼՍՈՅ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ՎՐԱՅ

×

Նախորդ շաբթու խնամ մեծ քանակութեամբ 5332 պարկ գնանախնձոր եկաւ Պուլոյ հրապարակը, որուն 1632 պարկը Ատաբազարէ, 2250 պարկը Մարսիլիայէ և 1200 պարկը Նարոլիէ, Գիններն են Ատաբազարի տեսակին պարկը 36—43 զրշ., Մարսիլիայինը 44—44 զրշ., և Նարոլիինը 38—41 զրշ.:

ԲԱՐԻԻԴ

Անցեալ շաբթու քարիւղ չներածուեցաւ Պուլոյ հրապարակը: Գիններն են Օսմ. սակին 100էն. —

	Տեղական		Դրանգիթ	
	անտ.	թիթ.	անտ.	թիթ.
Ռուսական	35	33	28 ¹ / ₂	26 ¹ / ₂
Ամերիկեան	—	31	—	—
Ռումանական	—	26 ¹ / ₂	34 ¹ / ₂	22 ¹ / ₂
Ատլանտիք	50	—	—	—

×

Գիթրիի ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ. — Տեարց Ալթուն օղլու եղբարց չրջարեղականէն [4 Հոկտ.]. — Տեարք Վիտման և Ընկ. գնեցին Սինանեան էֆ.է 25 պարկ պիօնատ. 17¹/₂էն, և 7 պարկ ճերմակ 23³/₄էն և Տեարք Իմալն և Ընկ. նոյնպէս Սինանեան էֆ.է գնեցին 6 պարկ ճերմակ 22¹/₂ զրուշէն:

ԱՅԻՕՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ. — Ն. Վարդերեան էֆ.ի չրջարեղականէն [Սեպտ. 21]. — Մ. Վիթալ գնեց Հոլանտայի համար 350—400 օխայի չափ, 325 զրուշէն: Ուրիշ գնորդ չկայ տակաւին:

ՁԷՔ. — ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԳԻՆ

14 Սեպտ. — 21 Սեպտ. £ ֆր. մարք քուրօն
 109,22¹/₂ 22,93³/₄ 18,68 21,95
 Օսմ. Դրամատան վաճառման գիններն էին, £ չէք 25
 փարա, և ֆր. չէք 92 սանդիմ: Կ. է

Յ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԵՒ Մ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ՈՐԴԻՈՑ

ԸՆԹԱՑԻԸ

ՍՊԱՐԹԱԼԵԱՆ ՎԱճԱՌԱՏԱՆ ԿԱՆՈՂԵԱՅ

Իզմիրէն, մեր յարգելի աշխատակից Գ. Էֆ. Հալէպեան, ընդարձակ նամակ մը գրելով մեզ, գովեստով կը խօսի Ստեփան Էֆ. Սպարթալեանի ուղղամտութեանը վրայ: Գ. Հալէպեան Էֆ. իբրեւ նախկին պաշտօնեայ Սպարթալեան եղբարց և ընկ. գորգի ճիւղին, խզի պարտք մը կատարած կ'ըլլայ իր համակրանքն յայտնելով այս վաղեմի Տան եւ մինք սիրով պիտի հրատարակէինք իր նամակն եթէ մեր սկզբունքն եղած չըլլար նպատաւոր կամ աննպատ ո՛ր և է հրատարակութիւն չընել տնտեսական ձախողութիւն կենթադրուած կամ այդ ձախողութեան ազատած վաճառատուններու մասին, բաց ի այն պարագայէն, երբ խնդիրը դատարան հանուած ըլլալով, պաշտօնական հանգամանք մը կ'ունէ և դատավարութեան հրատարակումը կրնայ օգտակար ըլլալ մեր ընթերցողներուն, օրինակն իրաւաբանական տեսակէտով: Միայն թէ Հալէպեան Էֆ. ի նամակին մէջ ուշադրաւ կէտ մը կար, զոր չենք կրնար զանց ընել, որովհետեւ անոր հրատարակումը ցոյց կուտայ թէ Վաճառականութեան բաժնի ոգին ըմբռնող անձեր չեն պակսիր մեր առեւտրական դատակարգին մէջ:

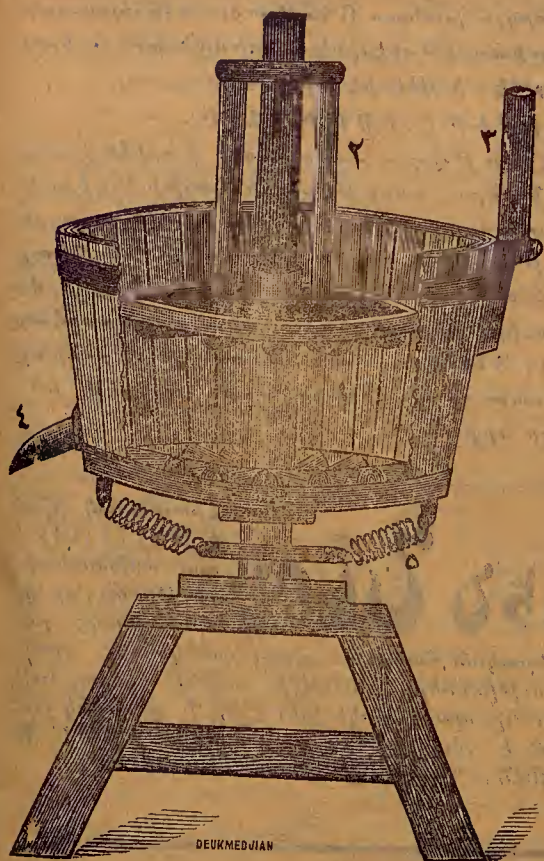
Ահաւասիկ Գ. Հալէպեան Էֆ. ի նամակին այդ մասը: «—Մի քանի օր առաջ, Օսմ. Պանքային տեղւոյ մասնաճիւղին մէջ գումարուեցան Ստեփան Էֆ. Սպարթալի պահանջատէրները կամ անոնց փոխանորդները և մեծամասնութեամբ վստահութիւն յայտնելով, որոշեցին պայմանաժամ տալ և թողալ որ Սպարթալեան Էֆ. ինք շարունակէ իր գործը առանց ֆոնդրոյի: Սակայն գործին ամէնէն յուզիչ կէտը սա էր որ Յ. Յակոբեան և Որդի և Մ. Յակոբեան և Որդիք Տուները, որոնք 3500 ոսկիով intéressé էին գործին, իրենց կողմէ յատուկ նամակներով փոխանորդ կարգած էին նոյն ինքն Ստեփան Էֆ. Սպարթալին: Վստահութեան այս գերազանց ապացոյցը հիացում պատճառեց պահանջատէրներու ժողովին մէջ և շատ բարձրացուց հայ վաճառականներուն վարկը օտարաց առջև»:

ՍՈՒՐԶԱՆԴԱՅԻ ՎԵՐԵՐԵԻՈՒՄԸ. — Յառաջիկայ Հոկտ. 1էն սկսեալ Ս—Բ—Դ—Ի վերտին պիտի հրատարակուի մեր խմբագրապետութեամբ թերթին նիւթական մատակարարութիւնը ստանձնելով անոր յարատեւութիւնը հաստատուն կառանի մը վրայ դրած եւ ձերքն ընթերցասէր հասարակութեան մատչելի եւ հրապուրիչ ընծայելու համար ծանօթ հրապարակազրկներու եւ կարող խմբագրիներու աջակցութիւնն ապահոված ենք: Ս—Բ—Դ—Ի ըստ առաջնոյն պիտի ըլլայ օրաթերթ եւ պիտի հրատարակուի ամէն առաջօր արշալոյսին, պարունակելով օրուան բոլոր պաշտօնական, քաղաքական, ներքին եւ Պատրիարքարանի լուրերը: Ս—Բ—Դ—Ի գաւառացի բաժանորդները իբրեւ նմոյշ 5 ձերթ միայն պիտի ստանան, եւ անոնք՝ որ իրենց հաճութիւնը չյայտնեն ձերթին ստացման համար, ձերթ պիտի չընդունին: Այս նոր հրատարակութեան առթիւ հին բաժանորդներու հաշիւներուն պատասխանատու չենք, եւ մեր բաժանորդագրութիւնները կ'սկսին մեր հրատարակութեան թուականէն:

19 Սեպտ. 1907 Կ. Պոլիս

ՏԱՃԱՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Արտօնատէր Հ. Ս. Խ. ԻԻԹԻՃԵԱՆ — Տպագր. ԶԱՐԵՀ Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Իշխու մաքինացիոն թէքնէսի չըրալը չամ աղածնաւուն վէ
կալվանիզմի տաճարան վէ պաքրլուան խնալ օլունը: Այլաճ ին
պաճըն ֆիյաթը միւսապի օլուպ: պալէնին արդուլընա կէօրէ
եարըլըր: Թէքնէնին քուլըլը 65 սանթիմ տիլ:

ՉԱՄԱՇԸՐ ԹԵԺ ՀԻՐԻՆԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՄԱՔԻՆԱ

ԹԷՍԱՐՐՈՒՖ, ՍՈՒՀՈՒԼԷԹ, ՆԷՉԱՖԷԹ

Պիր քիլինէն օն իքի սաաթտա երքատըղը չամաշըր պու
մաքինա իլէ իւչ սաաթտա երքանըրի՛ն նազիք օլան իրէքլի
քումաշարը պիլէ երքար վէ քաթիէն խասարա օղրաթմազ:
Իթիլա իտէճէքլէրէ քանաթը թամմէ հասըլ իթտիլմէք
իչուն թէճրիւպէ իւզէրինէ սաթըլըր: Ֆիյաթը 250 դրչ:
օլուպ չէրէէք տուգինատան ֆազլա սըրարը իտէնլէրէ միւ-
նասիպ սուրէթտէ սքօնթօ իտիլուր վէ պէտէլինին նըպֆը
փէչին ալընարագ նըսֆը իչուն վատէ վէրիլիլ: Մահալը
թէվգիի Չաքմաքճըլար եօքուչու իւսթ պաշընտա Մէրճան

Չարչուսընտանեալազլը խանտա 6 նամէքօ օլուպ, թաշրատան
Բիւրակն հազէթաւ իտարէխանէսինէ տախի սըփարըզ օլընըր:

Մէսարիֆի նագլիէ միւթէրիէ աիտ տիր:

Ս Ո Ւ Ր Է Թ Ը Ի Ս Թ Ի Մ Ս Լ Ի

Եվվէլա 2 նամէքօլը թապլա մահալինտէն իարիճէ չըքա-
րըլըր, սանիէն 1 նամէքօ, եանի թէքնէնին տախիլինէ եիրմի
բարչա քատար չամաչըր իսթիֆ օլընըպ, չամաչըրլարն
սրաւընա սապուն թօզը սէրբիլի, սալիսէն եինէ 2 նամէքօլը
թապլա ռէսիմտէ կէօրիւտիկի կիպի եէրինէ թաքըլըր վէ
թապլանըն իւզէրի իլէ պէրապէր աքընճախա քատար սըճաք
սու պօշալտըլըր վէ 3 նամէքօ, եանի սարտան թութըրաք
թէքնէ սաղա վէ սօլա օն տաքիքա գատար հարէքէթ իթ-
տիրմէքլէ չամաչըր եըքանըր:

ՏՈՒՆԵՆ ՆԵՐՍ

Հրապարակ ելած
է ՔԱՍԻՄԻ

այս աշխատասի-
րութիւնը, որ կը
պարունակէ ըն-

տանեկան և ընկերական հարցերու վրայ շահեկան և հետա-
քըքրաշարժ տեսութիւններ, ՔԱՍԻՄԻ ծանօթ զուարճալի
ոճով պատմուած: Կը պարունակէ 200 էջեր և գեղեցիկ լու-
սանկար մը: Գինն է 3½ ղրշ: Կեդրոնատեղի ՋԱՐԵՆ Ն.
ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ, Պապը Ալի Ճատտէսի, թիւ 38:

10-1

ՃԱԳԱՐ ՄԱՔԻՆԱՍԸ ՀԱԳԳԸՆՏԱ ԻԶԱՆՍԹԸ ԼԱԶԸՄԷ

Կէլէլիմ չիմտի տօգուժագ սէնաաթընն պիր դաչ մու-
հիմ ճիհէթլէրինէ:

Մալիմը ալինիզ քի, թէգկեահըն իւզէրինտէ իշլէնէն
գուժաչըն չէօգկիւ թէլլէրի 3 թիւրիւ աչըլըպ գաբանա պի-
լիը քի արալըգտան աթկը մէքիլ իլէ աթըրըն: Պիրինճի
ուսուլ՝ եօգարտան աչըլըպ գաբանըր. իքինճիսի՝ աչաղտան
աչըլըպ գաբանըր. նիհայէթ իւշիւնճիւ ուսուլ՝ հէմ աչաղ-
տան հէմ տէ եօգարտան այնը վագըթտա ինտան՝ չէնէսի
կիպի աչըլըպ գաբանապիլիը. վէ պու հալտէ՝ չէօգկիւ
թէլլէրի պիրպիրինէ՝ թարաղըն տիշլէրինէ՝ վէ տէ կիւճիւ
թէլլէրինէ ռէք ազ սիւրիւլիւպ աչընմազ վէ գուվէթլի
գալըր:

(Տէվամի)

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԵՆԱԿԱՆ

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ՊՈԼԻՍ, ՄԷՀՄԷՏ ՓԱՇՏԱ ԽԱՆ, Ն. 12

1. — Գաւառացի վաճառականներուն կը հայթայթէ խուրճալաքի, գաղթաբերքի, երկրագործական և տարազագործական մեքենաներու, աղօրինելու ամէն տեսակները:
2. — Կը հայթայթէ ամէն տեղեկութիւն Պոլսոյ հրապարակին վրայ ծախուած ապրանքներու գիններուն և տեսակներուն վերաբերեալ:
3. — Կ'ստանձնէ վաճառումը տեղական բերքերու, որոնց համար ալլանսներ կը հայթայթէ:
4. — Դատական խնդիրներու այլ և այլ ճիւղերուն համար կը ներկայացնէ Պոլսոյ մէջ գտնուող ձեռնհաս փաստաբաններ և կ'ստանձնէ առեւտրական դատերու հետապնդումներ:
5. — Եթէ չըրկուած ապրանքներու մասին անհամաձայնութիւն ծագի, կը հայթայթէ իրաւարարներ (expert):
6. — Օսմանեան պարգեւաւոր և առանց պարգեւի արժեթուղթերու թիւերը կ'ստուգէ, կտրօնները կը գանձէ, և այդ արժեթուղթերէն գնումներ կ'ընէ:
7. — Օսմ. Ապահովագրական ընկերութեան պայմաններու մասին տեղեկութիւններ կը հաղորդէ:
8. — Պարկեշտ և գործունեայ անձերու համար հաշուակալի, գրագրի, վաճառորդի պաշտօններ կը հայթայթէ Պոլսոյ վաճառատանց մէջ:
9. — Կը գործադրէ դպրոցական դասագրքերու և մանկապարտէզի առարկաներու յանձնարարութիւն:
10. — Կը հրատարակէ դպրոցական դասագրքեր:
11. — Կը մատակարարէ դպրոցներու և վաճառատուններու համար տետրակ, պահարան, նամակագլուխ ևն:
12. — Կ'ընդունի Պոլսոյ ամէն լեզուէ օրաթերթերու և հանդէսներու բաժանորդագրութիւն և ծանուցում:

X

Յանձնարարութեանց փոխարէնը պէտք է ԿԱՆԽԻԿ Ղրիկ, իսկ առեւտրական գործոց վերաբերեալ տեղեկութիւններու պատասխանն ստանալու համար պէտք է Ղրիկ 10 Ղրուշի փուլ ծախուց համար:

ՀԱՍՏԷ

در سعادت محمد پاشا خاندۀ نوسرو ۱۲

Ս. ՄԱՌՊԱՆՆԱՅՈՒՆ ԵՒ Ս. ՉԷՕՄԼԷԲԵՅՈՒՆ

Աւետարան և Գրեւոր Գրաւոր

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԷՀՄԷՏ ՓԱՇՏԱ ԽԱՆ Ն. 12

ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ ԱՂԶԿԱՆՑ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆ

ԼԵԶՈՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ԳԻՇԵՐՈԹԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿԵԱՅ

Կ. Պոլիս Գասը-գիւղ Մէօհիւրսար հասէսի.

Շրդ Տարեշրջան

Մասնագէտ ուսուցիչներու և ուսուցչուհիներու ձեռամբ, տոհմային ուսումներէ և դիտական անհրաժեշտ ծանօթութիւններէ զատ, հիմնական կերպով կ'աւանդուին Հայերէն, Օսմաներէն, Ֆրանսերէն. Անգլիերէն և Դերմաներէն լեզուները՝ հանդերձ խօսելալարժէքեամբ (բարբիք), ինչպէս նաեւ Գծագրութիւն, Տնարարութիւն, Կար ու Ձև, Ասեղնագործութեան զանազան տեսակները (ձեւքով և մեքենայով), ձայնական և գործիական երաժշտութիւն, մասնաւորապէս Դաշնակ և Ջութակ, Գիշերօթիկները կը վայելեն կատարեալ սնունդ և ընտանեկան անթերի խնամք, առողջապահիկ պայմաններու մէջ. — Բանակցութեան համար դիմելի վարժարան առ Տեսուչն կամ առ Տեսչուհին. Մասնաւորապէս տեղեկութիւն կարելի է ստանալ նաեւ, Գշ. եշ. Եր. օրերը ժամը 5էն 9 դիմելով ի Գրատուն «ԳԱՐՈՒՆ», Մեծ Նօր խան, վերի յարկ, թիւ 55:

Հիմնադիր-Տնօրէն

Ե. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

15-4

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ազգային, գրական եւ ֆաղափական. — Բաժանորդագրութիւն տարեկան Կ. Պոլսոյ համար 80 ղրշ., գաւառներու համար 108 ղրշ. և օտար երկիրներու համար 35 Փր.: Ձեռքէ վաճառում՝ ասոր փառաւ. Հասցէ՝ Ղալաթիա, թիւնէլ փողոց: ԱՐԵՒԵԼՔ հրապարակ կ'ելլէ ամէն օր, կէս օրին, խնամեալ բովանդակութեամբ, բնութիւն յօդուածներով, թարմ լուրերով ու նորագոյն տեղեկութիւններով:

ԱՐԵՒԵԼՔ, իր վերակազմուած խմբագրութեամբ եւ իր կարող աշխատակիցներով, առաջնակարգ տեղ մը կը գրաւէ տեղական հայ մամուլին մէջ, օր աւուր աւելի՝ հրապուրիչ դասնալով՝ նորանոր բարեփոխումներու շնորհիւ զորո ներմուծած է թերթին մէջ. իր առաւելութիւններէն մէկն է ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ քաղաքի հանգամանքը, որով իր ընթերցողներուն կը ներկայացնէ պարբերաբար, Մանօթ Դէմքեր եւ երբեմն ալ տեսարաններ: Ոչ նուազ կը գնահատուին իր մասնագիտական յօդուածները, եկեղեցական, կրօնական, տնտեսական-սեղանաւորական, երկրագործական, եւայլն, բաց ի գրական, բանասիրական գրուածքներէ, օրուան տեսութիւններէ ու Ջուարթ Նօթերէ, որոնք նիւթերու ճոխ պէսպիսութիւն մը կը կազմեն:

«پوراکن» ԲԻԲԻՐԱԿՆ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Մէհմէտ Փաշա Խան, Թիւ 12

ارمنیجه غنیه

دوسعات محمدپاشا خان نومرو ۱۲

PURAGN

Revue Arménienne

Siamboul, Mehmed Pacha Han, N. 12

Appréciée par la Chambre

de Commerce de Consiple

عثمانی تجارت اورطسی طرفندره

تقدیر اولمشدر

ՕՍՄ. ԱՌԵԻՏ. ՍԵՆԵԱԿԷՆ

ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ

Բ. ՇԻՋԱՆ

Թիւ 40

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ, ՆՈՒԷՐՆԵՐ

52	Թիւի բժնորդ.	Պոլիս եւ Գաւառ	60	դր2.
"	"	Արտասահման	13	ֆր.
52	Թիւի բաժնեգիրք եւ 2	դր2.ի ծախ-		
քը	վճարողը կ'ստանան	Հէրէքէի գործարա-		
նէն	զոյգ մը ընտիր բուրդէ	գուլպայ եւ մե-		
տաքսէ	ծաշկինակ մը .			
1	բժնորդ. գտնողին էքօ	տը Բառի մը	10	դր2.
երկու	"	Առեւ. եւ Տնտ. Աշխ.	15	"
երեք	"	Մէհմէտ	30	"

29 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1907

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐ. ԶԱՐԵՀ Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

THE SINGER

MANUFACTURING Cie.

Ս Ի Ն Կ Ե Ի

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

400 է աւելի Պասւոյ վկայական
Շխարհով

Սինկերի կարի մեքենաները, իրենց տոկոսնութեանը համար
աշխարհի ամէն կողմը տարածուած են:

ԲՈՒՆՈՐ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐԸ { Սինկերի մեքենայ միայն կը գործածեն
ԲՈՒՆՈՐ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐԸ {
ԲՈՒՆՈՐ ԿՈՇԿԱԿԱՐՆԵՐԸ {

Մասնանիւղեր բովանդակ թուրքիոյ մէջ

Սինկերի մեքենաները կը ծախուին. —

Բ Ս Ի Ս. { Շիտակ ճամբայ, Կալաթասէրայի դիմաց
Պօնթարշէի դիմաց, 343 կրկ.

ՂԱԼԱԹԻՍ. { Սինկեր խան, Թիւնէլին ետեւ
Թրամուէյի կայարանին դիմաց

ՊՈԼԻՍ. { Սուլթան Համամ, Թիւ 2
Սուլթան Պայագիտ, Թրամուէյի կայարանին
դիմաց, Թիւ 13

ՍԱԻԻՏԱՐ, Զարշը Պօյու, Թիւ 120

Սինկերի կեդրոնատեղին կը գտնուի Բերա, Շիտակ ճամբայ
Թիւ 343 կրկին, Տիւզ օղլու Սարգիս պէյի տունը:

50—10

THE SINGER

THE SINGER

Նոր Վաճառատուն

Գ Ա Ռ Ն Ի Կ Ք Է Շ Ի Շ Ե Ա Ն Ի

Հանօրույ խանքիւ 2, 4. Պոլիս Սուլթան Համամ
Վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ նորածեւ
գուլպաներ արանց, կանանց և տղայոց համար, բամբակեղէն
և բրդեղէն, նոյնպէս ֆանէլայ և քաշքօրսէ, ընտիր միս-
ներ, մետաքս և բուրդ շարբեր, շալ, քարիշօն, թաշկինակ
զանազան տեսակներով, մետաքսեայ թաշկինակ, ածուր
ձեռնոց և այլն: Կը վաճառուին մեծաքանակ և փոքրա-
քանակ: Նպատակնիս է միշտ աժան և տոկոսն ապ-
րանք վաճառել մեր յաճախորդաց:

Վերջին Գիտ

6—5

ԳԻՇԵՐՈՅԻԿ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԱՆՈՒՅ ԿԵՍԱՐԻՈՅ

Վարժարանս իր 20րդ ճարեչրջանին 7 շրջանաւարտներ ևս հանեց : Չկող տարեչրջանը պիտի սկսի յառաջիկայ Սեպտեմբեր 1ին :

Ուսանողի մը տարեկան թոշակն է (12) տասներկու Լիրա Օսմանեան, որուն կէսը կանխիկ վճարելի, միւս կէսն ալ Մարտ ամսոյ սկիզբը՝ նոյնպէս կանխիկ, Մի անգամի համար Վարժարանական մուտքի դրամ կ'առնուի (1/2) Լ. Օսմ. :

Վարժարանիս մէջ տոհմային կրթութեան հետ, կ'աւանդուին նաեւ՝ Ընդարձակ Կրօնագիտութիւն, Հայերէն, Օսմաներէն, Գաղղիերէն և Անգղիերէն լեզուները կանոնաւորապէս և խօսելովարժութեամբ : Ինական և Զաւիական գիտութիւններ ընդարձակօրէն և գործնական կերպով, Եկեղեցական և ընդհ. պատմութիւնք, Գծագրութիւն (սեւ գրիչ և իւղաներկ), Իրաւագիտութիւն, Համարակալութիւն, այս ճիւղին մէջ մասնաւոր կարեւորութիւն ալ կը տրուի առեւտրական ծանօթութեանց աւանդման, և այլ ուսմունք ըստ Վարժարանիս ծրագրին :

Վարժարանս ունի ինն ուսուցիչներ և վարիչ մը, որոնք և Դիշերօթիկ են, և ձեռնհաս՝ իրենց աւանդած ճիւղերուն մէջ :

Առողջաբանութեան դասը կ'աւանդէ Վարժարանիս յատուկ բժիշկն՝ որ վկայեալ է Պէյրութի Ֆրանսական Վարժարանէն : Շաբաթը երկու օր եւս մասնաւորապէս կ'այցելէ ուսանողաց առողջական վիճակը քննելու համար :

Վարժարանիս ծրագիրն՝ որուն մէջ մանրամասնուած է ամէն կանոններն ու պայմանները, ձրի կը զրկուի փափաքողաց :

8—7

1907, Յուլիս 2, Կեսաբիա
ՏՐԴԱՑ ԵՊՍԿ. ՊԱԼԵԱՆ

ՏՈՒՆԷՆ ՆԵՐՍ

Հրտպարակ ելած է ԲԱՍԻՄԻ այս աշխատանքութիւնը, որ կը պարունակէ ըն-

տանեկան և ընկերական հարցերու վրայ շահեկան և հետաքրքրաշարժ տեսութիւններ, ԲԱՍԻՄԻ ծանօթ գուարճալի ոճով պատմուած : Կը պարունակէ 200 էջեր և գեղեցիկ լուսանկար մը : Գինն է 3 1/2 դր. : Կեդրոնատեղի ՉԱՐԵՀ Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ, Պապը Ալի Ճատտէսի, թիւ 38 :

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՈՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ—ԳՈՐԳԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵԻ

(Շար.)

Փոխադրեալ		255000
ԱՅՏԸՆ	Տէմիրճի *	45000
	Կէօրտէս *	50000
	Գուլա *	14000
	Մանիսա	3000
	Ազհիսար	12000
	Գըրգ աղաճ	3000
ԳՈՆԻԱ	Սպարթա	50000
	Պուրտուր	2000
	Սիլլէ—Գոնիա	20000
	Ագչէհիբ	7000
ՍՎԱԶ	Սվազ	10000
ԷՆԿԻԻՐԻ	Սիվրիհիսար	2000
	Փերաֆէնէ	17000

ԳՈՒՄԱՐ 0 . Ո . 500000

Ահաւասիկ թէ վերոյիշեալ գորգերը ո՛ր մանարանին իլմէն երով գործուեցան . —

Տարեկան արտադ. Սայսի «իլմէ»ով

	կանգուն	կանգուն
Ուշագ	600000	10000
Բիւթահիա	35000	30000
Սիմալ	50000	45000
Կէօրտէս	160000	160000
Տէմիրճի	130000	100000
Ազհիսար	20000	20000
Գըրգաղաճ	7000	7000
Մանիսա	7000	7000
Սպարթա	100000	80000
Պուրտուր	4000	4000
Ագչէհիբ	15000	15000
Սիլլէ—Գոնիա	25000	15000
Սիվրիհիսար	3000	3000
	1151000	496000

[Կը շարունակուի]

Գ. ՀԱԼԷՊԵՍՆ
[Գորգագործ]